

Брюксел, 26 ноември 2018 г.
(OR. en)

14501/1/18
REV 1

Междуетноститутитионално досие:
2018/0224(COD)

RECH 499
COMPET 799
IND 359
MI 863
EDUC 436
TELECOM 421
ENER 393
ENV 786
REGIO 129
AGRI 569
TRANS 563
SAN 413
CADREFIN 370
CODEC 2060
IA 386

БЕЛЕЖКА

От:	Комитета на постоянните представители (I част)
До:	Съвета
№ предх. док.:	14279/1/18 RECH 488 COMPET 776 IND 346 MI 838 EDUC 424 TELECOM 403 ENER 378 ENV 761 REGIO 121 AGRI 554 TRANS 544 SAN 398 CADREFIN 356 CODEC 2002 IA 381 REV 1
№ док. Ком.:	9865/18 RECH 272 COMPET 421 IND 153 MI 436 EDUC 245 TELECOM 170 ENER 224 ENV 413 REGIO 38 AGRI 271 TRANS 248 SAN 181 CADREFIN 79 CODEC 998 IA 189 + ADD 1-6
Относно:	Законодателен пакет на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ за периода 2021—2027 г. — Предложение за РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ и за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите — <i>Частичен общ подход</i>

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. На 7 юни 2018 г. Комисията представи, въз основа на членове 173, 182, 183 и 188 от ДФЕС предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ за периода 2021—2027 г. и за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите.
2. С предложението се обединяват в едно два действащи правни акта (Рамковата програма и Правилата за участие и разпространение на резултатите).
3. За периода 2021—2027 г. е предвиден финансов пакет за изпълнението на рамковата програма в размер на 94,1 млрд. евро (по текущи цени). Освен това Комисията предлага да предостави още 3,5 млрд. евро от фонда InvestEU за „Хоризонт Европа“, което заедно с предвидените 2,4 млрд. евро за програмата за научни изследвания и обучение на Евратом прави 100 млрд. евро (88,7 млрд. евро по цени от 2018 г.) заделени средства от бюджета за проекти в областта на науката, изследванията и иновациите. Пакетът за Европейския фонд за отбрана възлиза на 13 млрд. евро.
4. Намерението е програмата за научни изследвания и иновации да се изпълнява при полезно взаимодействие с други програми, напр. Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), програмата „Цифрова Европа“, Механизма за свързване на Европа и общата селскостопанска политика, което следва да позволи преследването на общи цели.
5. Тъй като „Хоризонт Европа“ е свързана с многогодишната финансова рамка (МФР), всички разпоредби с последици за бюджета са дадени в квадратни скоби (не са част от частичния общ подход). Полезните взаимодействия, свързани с финансирането от различни фондове, също са дадени в скоби. Няколко разпоредби на различни членове или приложения¹ съответно са изключени от частичния общ подход.

¹ Членове 8, 9, 11, 18, 23 и приложение IV.

6. Същото се отнася за целите и общите рамки на дейностите на Европейския фонд за отбрана², както и за разпоредбите за трети държави, асоциирани към „Хоризонт Европа“³, които са от хоризонтално естество и зависят от напредъка по други досиета.
7. Освен това разпоредбите относно Европейския институт за иновации и технологии (EIT) в приложение 1а са в скоби, тъй като зависят от по-нататъшните преговори на техническо равнище.
8. Европейският парламент определи Dan NICA (S&D) за докладчик по рамковата програма⁴. Комисията по промишленост, изследвания и енергетика (ITRE) на Европейския парламент гласува по доклада на 21 ноември 2018 г. Европейският икономически и социален комитет прие своето становище на 17 октомври 2018 г.⁵, а Комитетът на регионите представи своето на пленарното си заседание от 8—10 октомври⁶.

II. РАБОТА В РАМКИТЕ НА СЪВЕТА

9. През юни 2018 г. българското председателство постави началото на обсъжданията в работна група „Научни изследвания“. През юни и юли работната група проведе обмен на мнения по основните съставни елементи („пакети“) на двете предложения, свързани с „Хоризонт Европа“, предложени от австрийското председателство. Освен това председателството събра както общите, така и конкретните бележки на делегациите.
10. В хода на този процес работна група „Научни изследвания“ разгледа и изготвената от Комисията оценка на въздействието. В заключение делегациите отчетоха, че в оценката на въздействието на Комисията няма сериозни пропуски или фактически грешки. Съответно работната група пристъпи към разглеждане на предложенията⁷.

² Член 5.

³ Членове 12, 18 и 19.

⁴ За специфичната програма за докладчик е определен Christian EHLEER (Европейска народна партия), а комисията ITRE гласува по доклада на 21 ноември 2018 г.

⁵ 13758/18 (становището се отнася както за рамковата програма, така и за специфичната програма).

⁶ 13759/18 (становището се отнася както за рамковата програма, така и за специфичната програма).

⁷ Док. 13566/18.

11. Въз основа на материалите, събрани в хода на обсъжданията през изминалите месеци, на 3 септември 2018 г. председателството представи на работната група първи компромисен текст. От началото на септември досега работната група разглеждаше интензивно постоянно актуализираните компромисни текстове на председателството.
12. Последният компромисен текст на председателството беше разгледан на заседанието на работна група „Научни изследвания“ на 15 ноември 2018 г. Въз основа на обсъжданията председателството внесе допълнителни промени в текста, за да подготви компромисния текст за Корепер.
13. На 21 ноември 2018 г. Корепер обсъди основните нерешени въпроси, представени в компромисния текст на председателството. Изказана беше широка подкрепа за мерките за разширяване на участието и укрепване на европейското научноизследователско пространство (пакет „Напредък за Европа“). Някои делегации (HU, LT, PL и SK) продължават да имат опасения поради различни причини. Председателството направи заключението, че този пакет ще остане включен в приложения текст и че изглежда не са необходими повече обсъждания.
14. Две изменения, предложени от френската делегация, получиха широка подкрепа в Корепер и бяха внесени в приложения текст. Промените в приложението спрямо компромисния текст на председателството, внесен в Корепер⁸, са в следните части на текста:
 - Член 7, параграф 2
 - Член 26, параграфи 1 и 2
15. След обсъжданията Корепер реши да представи приложения текст на Съвета по конкурентоспособност на заседанието му на 29—30 ноември 2018 г. с основните нерешени въпроси, посочени по-долу в глава III.
16. Споменатите по-горе промени са отбелязани и в приложението **с получер шрифт и подчертаване** за нов текст и с [...], за заличен текст.

⁸ 14279/1/2018 REV1.

17. Малта направи изявление относно научните изследвания в областта на стволовите клетки от човешки ембриони, което ще бъде приложено към протокола на Съвета. Комисията обяви, че има намерение да направи декларация по същия въпрос, щом правният акт бъде окончателно приет, както беше случаят с настоящата рамкова програма (Декларация 2013/С 373/02). Полша също обяви, че ще направи изявление по член 14 и член 15.

III. ОСНОВНИ НЕРЕШЕНИ ВЪПРОСИ

19. Цялостна структура на програмата: Мнозинството от делегациите приветстват разделянето на клъстера „Приобщаващо и сигурно общество“ на клъстер „Култура и приобщаващо общество“ и клъстер „Гражданска сигурност за обществото“ по стълб II. Допълнителното разделяне на клъстерите се оказа по-противоречиво: макар че някои делегации изразиха скептицизъм по отношение на разделянето на клъстерите и/или на по-нататъшно разделяне (EE, EL, FI, IE и SE), налице е широка подкрепа за създаването на отделен клъстер относно мобилността, което е отразено в настоящия текст.
20. Няколко делегации заявиха, че ще продължат да подкрепят отделен клъстер за космическото пространство: CZ, ES, FR, IT, LU, PL и PT. Някои от тях поискаха да има поне отделен бюджетен ред и програмен комитет за космическите дейности. Председателството предлага консолидиране на всички дейности, свързани с космическото пространство, в един-единствен клъстер („Цифрова сфера, промишленост и космическо пространство“).
21. По стълб I „Високи постижения в научната област“ делегациите приветстваха запазването на инструментите, които вече са създадени по линия на настоящата рамкова програма. След обсъжданията на техническо равнище председателството внесе област на интервенция, която включва подкрепа за изследователите да се завръщат в държавата им на произход в рамките на Съюза и в Съюза. Някои делегации (BE, DE, DK, FI, FR, IE, NL и SE) и Комисията поставиха под въпрос европейската добавена стойност на отпускането на финансиране от рамковата програма за завръщане на научни изследователи от държави в рамките на Съюза. Други делегации подкрепиха идеята (CZ, EE, EL, ES, HR, IT, MT, LT, LV, PT, SI и SK) или са отворени за нея (CY и UK), като последните изтъкнаха, че разпоредбите трябва да бъдат доуточнени и да бъдат взети под внимание евентуалните последици за бюджета.

Европейският съвет по иновациите (ЕСИ), като нова структура в предложението за „Хоризонт Европа“, беше обстойно обсъждан на техническо равнище. Няколко делегации поискаха в рамките на инструмента „Ускорител“ на ЕСИ да бъде предоставено не само смесено финансиране от ЕСИ, но и подкрепа във вид само на безвъзмездни средства и само на капитал. Във връзка с това председателството внесе възможността за ограничена подкрепа във вид само на безвъзмездни средства. Остават въпросите за дела на тази подкрепа във вид само на безвъзмездни средства. Някои делегации са за въвеждане на ограничение (DE, DK, EL, FR, LV и PL), докато други не смятат, че е необходим таван за тази мярка (CZ, ES, FI, IE, IT, LT, MT, NL, SE и UK). Други делегации биха искали подкрепата от инструмента „Ускорител“ на ЕСИ да бъде ограничена само до МСП, без да се включват малките дружества със средна пазарна капитализация (ES, HR, IE, IT, LT, MT, SI и SK). BG, FI и IT изразиха общи притеснения във връзка със структурата на ЕСИ.

Председателството освен това заличи възможността за пряко представяне на предложения, произтичащи от национални или регионални програми, за оценка единствено по критерия за ниво на риска. Няколко делегации поискаха разпоредбата да бъде върната (BE, DE, EL, FR и NL).

22. Части от „Хоризонт Европа“ може да се изпълняват посредством европейски партньорства. В регламента се предвиждат три форми на европейски партньорства: съвместно програмирани, съвместно финансирани и институционализирани. В хода на преговорите делегациите изтъкнаха, че искат да участват активно в развитието и изпълнението на партньорства на ранен етап и че тези партньорства следва да бъдат отворени за участие от цяла Европа. Макар намерението е областите за потенциални партньорства по линия на специфичната програма да бъдат очертани на по-късен етап, критериите за подбор, изпълнение, мониторинг и оценка са заложили в приложение III към приложения текст. Председателството добави разпоредба в член 8, параграф 2, буква а), с която бюджетният дял на европейските партньорства в „Хоризонт Европа“ се ограничава до определен процент (т.нар. „таван“). Няколко делегации бяха отворени за тази идея или заявиха изричната си подкрепа за нея (BE, BG, CY, DE, EE, EL, HR, HU, LT, LV, MT, PL, PT, SI и SK). Група делегации (DK, FI, FR, IT, NL и SE) изрази загриженост във връзка с ограничаването на партньорствата. Делегациите и от двете групи изтъкнаха, че е необходимо да се проведе основан на фактите дебат, преди да бъде взето окончателно решение по въпроса. Председателството поддържа идеята за таван в член 8, но реши да не предлага конкретна цифра. Процентът е посочен в скоби и ще бъде обсъден едва на по-късен етап от преговорите, евентуално като се вземе под внимание по-нататъшната работа в контекста на преговорите по МФР.
23. DK⁹ и UK внесоха резерви за парламентарно разглеждане.
24. Комисията запазва позицията си по цялото компромисно предложение. Резервата ѝ е свързана основно с включването на Европейския фонд за отбрана, с промените в цялостната структура на стълб II (интегрирането на ЕИТ в регламента, вместо специфичната програма, разделянето на клъстерите), с евентуалния таван за европейските партньорства и с промените за ЕСИ.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

25. Въз основа на това Съветът се приканва да одобри представеното от австрийското председателство компромисно предложение, приложено към настоящата бележка, и да приеме частичен общ подход на заседанието си на 29—30 ноември 2018 г.

⁹ DK междувременно оттегли резервата си за парламентарно разглеждане.

**ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА
СЪВЕТА ЗА СЪЗДАВАНЕ НА РАМКОВАТА ПРОГРАМА ЗА НАУЧНИ
ИЗСЛЕДВАНИЯ И ИНОВАЦИИ „ХОРИЗОНТ ЕВРОПА“ И ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА
НЕЙНИТЕ ПРАВИЛА ЗА УЧАСТИЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ**

ДЯЛ I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1

Предмет

1. С настоящия регламент се създава Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ („програмата“) и се определят правилата за участие и разпространение на резултатите в непреки действия по програмата.
2. С него се определят целите на програмата, бюджетът за периода 2021—2027 г., формите на финансиране от Съюза и правилата за предоставяне на такова финансиране.
3. Програмата се изпълнява посредством:
 - а) специфичната програма, създадена с Решение .../.../ЕС¹⁰;
 - aa) финансов принос за ЕИТ, създаден с Регламент (ЕО) № 294/2008;
 - б) Предлага се специфична програма за научни изследвания в областта на отбраната да се създаде с Регламент .../.../ЕС на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Европейския фонд за отбрана.

10

4. Освен ако изрично е упоменато друго, понятията „Хоризонт Европа“, „програмата“ и „специфична програма“, използвани в настоящия регламент, се отнасят за въпроси, които имат отношение само към специфичната програма, посочена в параграф 3, буква а).

Член 2

Определения

За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:

- (1) „научноизследователски инфраструктури“ означава структури, които осигуряват ресурси и услуги за научноизследователските общности за осъществяване на научни изследвания и за стимулиране на иновациите в съответните области. Това определение включва съответните човешки ресурси, значително оборудване или набори от инструменти; свързани със знанието структури, като колекции, архиви или инфраструктури за научни данни; компютърни системи, комуникационни мрежи и всяка друга инфраструктура, която е уникална по естеството си, отворена е за външни потребители и е от основно значение за постигане на високи постижения в научните изследвания и иновациите. Когато е уместно, могат да се използват и за други цели освен за научни изследвания, например с образователна цел или за обществени услуги, и могат да са „еднообектни“, „виртуални“ или „разпределени“;
- (2) „стратегия за интелигентна специализация“ означава стратегия за интелигентна специализация, която отговаря на определението в Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета¹¹ и изпълнява благоприятстващите условия, определени в Регламент (ЕС) XX [...Регламент за общите разпоредби];

¹¹ Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета.

- (3) „европейско партньорство“ означава инициатива, при която Съюзът, подготвен чрез участие на ранен етап на държавите членки и/или асоциираните държави, заедно с партньори от частния и/или публичния сектор (като например представители на промишлеността, научноизследователски организации, органи със задължение за обществена услуга на местно, регионално, национално или международно равнище или организации на гражданското общество, включително фондации) се ангажират да подпомагат съвместно разработването и изпълнението на програма за научноизследователски и иновационни дейности, в това число свързани с възприемането от пазара, нормативната уредба и политиката;
- (4) „свободен достъп“ означава практика на безплатно предоставяне на крайния потребител на онлайн достъп до крайните продукти от научните изследвания, които крайни продукти произтичат от действия, финансирани по програмата, в съответствие с член 10 и член 35, пар. 3 от настоящия регламент;
- (4а) „отворена наука“ означава нов подход към научния процес, основан на съвместна работа и нови начини за разпространение на знания чрез използване на цифрови технологии и нови инструменти за сътрудничество;
- (5) „мисия“ означава портфейл от действия в различни дисциплини и сектори, който е предназначен
- за постигането на измерима цел в определен срок, която не би могла да се постигне чрез отделни действия,
 - която оказва въздействие върху обществото посредством науката и технологиите и
 - която има значение за широк кръг европейски граждани;
- (6) „поръчка за продукти в предпазарен стадий“ означава поръчка за научноизследователски и развойни услуги, която включва разпределяне на рисковете и ползите съобразно пазарните условия, както и за поетапни конкурентни разработки, при които възлаганите научноизследователски и развойни услуги са ясно отделени от пускането на крайни продукти в търговски количества;
- (7) „обществена поръчка за новаторски решения“ означава поръчка, при която възлагащите органи се явяват пилотен клиент за новаторски стоки или услуги, които все още не са широко достъпни на търговска основа и могат да включват изпитване за съответствие;
- (8) „права на достъп“ означава права за ползване на резултати или предходни знания;

- (9) „предходни знания“ означава всички данни, ноу-хау или информация — независимо от тяхната форма или характер (материални или нематериални), включително всички права, като права върху интелектуална собственост — които са притежавани от бенефициерите преди присъединяването им към действието и са посочени от бенефициерите писмено като необходими за изпълнение на действието или за използване на резултатите от него;
- (10) „разпространение на резултатите“ означава публично оповестяване на резултатите чрез подходящи средства (различни от тези, които произтичат от защитата или използването на резултатите), включително чрез научни публикации на всякакъв носител;
- (11) „използване на резултатите“ означава употреба на резултатите при по-нататъшни научноизследователски и иновационни дейности, различни от обхванатите от съответното действие, или при разработване, създаване, производство и предлагане на пазара на продукт или процес, или при създаване и предоставяне на услуга, или при дейности по стандартизация;
- (12) „справедливи и разумни условия“ означава подходящи условия, включително възможни финансови условия или условия на безвъзмезден достъп, като се отчитат специфичните обстоятелства на искането за достъп, например действителната или потенциалната стойност на резултатите или на предходните знания, до които се иска достъп, и/или обхватът, продължителността или други характеристики на предвиденото използване;
- (13) „орган за финансиране“ означава орган или организация, различен(различна) от Комисията, съгласно посоченото в член 62, параграф 1, буква в) от Финансовия регламент, на който(която) Комисията е възложила задачи по изпълнението на бюджета по програмата;
- (14) „международна организация за европейски научни изследвания“ означава международна организация, мнозинството от членовете на която са държави членки или асоциирани държави и основната цел на която е да насърчава научното и технологичното сътрудничество в Европа;
- (15) „правен субект“ означава физическо лице или юридическо лице, учредено и признато в това си качество съгласно националното, съюзното или международното право, което има правосубектност и може, действайки от свое име, да упражнява права и да поема задължения или, в съответствие с член 197, параграф 2, буква в) от Финансовия регламент — субект, който няма правосубектност;

- (16) „правен субект с нестопанска цел“ означава правен субект, който по правната си форма е с нестопанска цел или е задължен по закон или по устав да не разпределя печалби на своите акционери или отделни членове;
- (16a) „МСП“ означава микро-, малки и средни предприятия, съгласно определението в Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията¹²;
- (17) „малко дружество със средна пазарна капитализация“ означава образувание, което има до 499 служители, което не е МСП;
- (17a) „новосъздадено предприятие“ означава временна организация, която се намира в началния етап на жизнения цикъл на предприятие и която създава иновации, насочени към търсенето на повтарящ се и подлежащ на разрастване бизнес модел;
- (18) „резултати“ означава всички материални или нематериални резултати от действието, като например данни, ноу-хау или информация, независимо от тяхната форма или характер и от това дали може, или не може да бъдат защитени, както и всички свързани с тях права, включително правата върху интелектуална собственост;
- (18a) „крайни продукти от научните изследвания“ означава резултатите, до които може да бъде предоставен онлайн достъп под формата на научни публикации, данни или други технически резултати и процеси като софтуер, алгоритми, протоколи и компютри от типа електронен ноутбук;
- (19) „печат за високи постижения“ означава сертифициран знак, който показва, че дадено предложение, представено по покана за предложения, е надхвърлило всички прагове за оценка, определени в работната програма, но не е могло да бъде финансирано, тъй като в работната програма няма наличен бюджет за тази покана;
- (20) „работна програма“ означава документ, приет от Комисията за изпълнението на специфичната програма¹³ в съответствие с член 12 от нея, или равностоеен по съдържание и структура документ, приет от орган за финансиране;

¹²

¹³ ОВ

- (21) „възстановим аванс“ означава частта от смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ или ЕСИ, която съответства на заем по дял Х от Финансовия регламент, но се отпуска пряко от Съюза с нестопанска цел за покриване на разходи за дейности, свързани с иновационно действие, и която бенефициерът възстановява на Съюза съгласно условията, предвидени в договора;
- (22) „договор“ означава споразумение, сключено между Комисията или органа за финансиране и правен субект, който изпълнява действие за иновации и пазарно внедряване и получава подпомагане чрез смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ или ЕСИ;
- (23) „класифицирана информация“ означава класифицирана информация на ЕС съгласно определението в член 3 от Решение (ЕС, Евратом) 2015/444 на Комисията, както и класифицирана информация на държавите членки, класифицирана информация на трети държави, с които Съюзът има споразумение за сигурност, и класифицирана информация на международна организация, с която Съюзът има споразумение за сигурност;
- (24) „операция за смесено финансиране“ означава действия, подпомагани от бюджета на ЕС, включително в рамките на механизми за смесено финансиране по член 2, параграф 6 от Финансовия регламент, при които се съчетават форми на неподлежащо на връщане подпомагане и/или финансови инструменти от бюджета на ЕС с форми на подлежащо на връщане подпомагане от финансови институции в областта на развитието или от други публични финансови институции, както и от търговски финансови институции и инвеститори.
- (25) „смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ или ЕСИ“ означава единно финансово подпомагане за действие за иновации и пазарно внедряване, което се състои от специфична комбинация от безвъзмездни средства или възстановим аванс и капиталова инвестиция;
- (27) „поръчка“ означава поръчка съгласно определението в член 2, точка (49) от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 [Финансовия регламент];
- (28) „свързан с бенефициера субект“ означава всяко юридическо лице, което отговаря на определението в член 187, параграф 1 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 [Финансовия регламент];

- (30) „иновационна екосистема“ означава екосистема, която обединява участниците или образуванията на равнището на ЕС, чиято функционална цел е да създават условия за технологично развитие и за иновации. Това включва отношенията между материалните ресурси (като средства, оборудване и съоръжения), институционалните образувания (като висши училища и поддържащи услуги, организации за научни изследвания и технологии, дружества, инвеститорите в рисков капитал и финансови посредници) и националните, регионалните и местните образувания, които определят политиките и осигуряват финансирането;
- (31) „държава членка с по-слаби резултати в областта на научните изследвания и иновациите“ означава държава членка, която съгласно част 4 „Разширяване на участието и споделяне на високи научни постижения“ отговаря на изискванията за представяне на предложение в качеството на координатор.

Член 3

Цели на програмата

1. Общата цел на програмата е да се постигне научно, технологично, икономическо и обществено въздействие на инвестициите на Съюза в научни изследвания и иновации, така че да се укрепи научната и технологичната база на Съюза, да се насърчи неговата конкурентоспособност във всички държави членки, включително конкурентоспособността на неговата промишленост, да се осъществят стратегическите приоритети на Съюза и да се допринесе за справянето с глобалните предизвикателства, включително целите за устойчиво развитие, като се следват принципите на Програмата до 2030 г. и Парижкото споразумение, и да се укрепи европейското научноизследователско пространство. По този начин с програмата се постига максимална добавена стойност за Съюза, като се набляга върху цели и дейности, които не могат да бъдат осъществени ефективно, ако държавите членки действат сами, но са осъществими, ако те си сътрудничат.
2. Програмата има следните специфични цели:
 - а) да се утвърждават високите научни постижения, да се подкрепи създаването и разпространението на висококачествени нови фундаментални и приложни познания, уменията, обучението и мобилността на научните изследователи, да се привлекат таланти на всички равнища и да се допринесе за цялостното ангажиране на талантите на Съюза в подпомаганите по линия на програмата дейности;

- б) да се натрупат знания, да се засили въздействието на научните изследвания и иновациите в разработването, подкрепата и прилагането на политиките на Съюза и да се спомогне за възприемането на новаторски решения в промишлеността и обществото, особено в МСП, чрез които да се атакуват глобалните предизвикателства, включително целите за устойчиво развитие;
- в) да се стимулират всички форми на иновация, да се улесни технологичното развитие, представянето и предаването на знанията и да се засили внедряването на иновационните решения;
- г) да се оптимизира изпълнението на програмата за укрепване на европейското научноизследователско пространство и да се стимулира участието на основата на върхови постижения от всички държави членки в „Хоризонт Европа“, както и да се улеснят връзките на сътрудничество в областта на европейските научни изследвания и иновациите.

Член 4

Структура на програмата

1. Програмата се състои от следните части, които допринасят за общите и специфичните цели, определени в член 3:
 - (1) Стълб I „Високи постижения в научната област“ със следните компоненти:
 - а) Европейски научноизследователски съвет (ЕНС);
 - б) действия „Мария Склодовска-Кюри“ (МСК);
 - в) научноизследователски инфраструктури.
 - (2) Стълб II „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост“ със следните компоненти, като се има предвид, че социалните и хуманитарните науки играят важна роля във всички клъстери:
 - а) клъстер „Здравеопазване“;
 - б) клъстер „Култура и приобщаващо общество“;

- в) клъстер „Гражданска сигурност за обществото“;
 - г) клъстер „Цифрова сфера, промишленост и космическо пространство“;
 - д) клъстер „Климат и енергия“;
 - дд) клъстер „Мобилност“;
 - е) клъстер „Биоикономика, храни, природни ресурси и околна среда“;
 - ж) преки действия на Съвместния изследователски център (JRC) извън ядрената област;
- (3) Стълб III „Иновативна Европа“ със следните компоненти:
- а) Европейски съвет по иновациите (ЕСИ);
 - б) европейски иновационни екосистеми;
 - в) Европейски институт за иновации и технологии (EIT), създаден с Регламент (ЕО) № 294/2008.
- (4) Част „Разширяване и укрепване на европейското научноизследователско пространство“ със следните компоненти:
- а) разширяване на участието и споделянето на високи научни постижения;
 - б) „Реформиране и засилване на европейската система за научни изследвания и иновации“.

2. Общите рамки на дейностите са описани в приложение I.

Член 5

Дейности, свързани с приложения в областта на отбраната

1. Дейностите, които ще се извършват по специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква б), и които са определени в Регламент... за създаване на Европейския фонд за отбрана, са насочени изключително към приложения в областта на отбраната, с цел съгласно параграф 3 от настоящия член.
2. Настоящият регламент не се прилага за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква б), с изключение на настоящия член, член 1, и член 9, параграф 1.
3. По отношение на специфичната програма, посочена в член 1, пар. 3, буква б), Програмата преследва следните цели и общи насоки за дейностите:
 - [а) дейности, насочени към стимулиране на конкуренцията в световен мащаб, ефективността и способностите за иновации на европейската отбранителна, технологична и индустриална база;
 - б) дейности, насочени към стимулиране на по-доброто оползотворяване на потенциала на промишлеността за иновации, научни изследвания и технологично развитие на всеки етап от промишления жизнен цикъл за приложения в областта на отбраната, с което се допринася за стратегическата автономност на Съюза.]

Член 6

Изпълнение и форми на финансиране от ЕС

1. Програмата се изпълнява при пряко управление в съответствие с Финансовия регламент или при непряко управление с органите за финансиране, определени в член 62, параграф 1, буква в) от Финансовия регламент.
2. Програмата може да предоставя финансиране за непреки действия чрез всяка една от формите, предвидени във Финансовия регламент, по-специално безвъзмездни средства като основната форма на подкрепа по линия на програмата. Тя може да предоставя също така финансиране под формата на награди, поръчки и финансови инструменти в рамките на операции за смесено финансиране, а също и подкрепа във вид на капиталови инструменти по линия на инструмента „Ускорител“ на ЕСИ.

3. Определените в настоящия регламент правила за участие и разпространение на резултатите се прилагат за непреки действия.
4. Основните видове действия, които може да се използват по програмата, са изброени и описани в приложение II. Всички форми на финансиране се използват гъвкаво за всички цели на програмата, като тяхната употреба се определя въз основа на потребностите и особеностите на конкретните цели.
5. Програмата подпомага и преки действия, предприети от Съвместния изследователски център. Когато тези действия допринасят за инициативи по член 185 или член 187 от ДФЕС, този принос не се счита за част от финансовия принос, отпуснат за тези инициативи.
6. Изпълнението на специфичната програма¹⁴ и на ЕИТ¹⁵
 - а) се подпомага посредством прозрачно и стратегическо многогодишно планиране на научноизследователските и иновационните дейности, заложиени в специфичната програма, по-специално за стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост“, като се ангажират тясно държавите членки и се вземат под внимание мненията на заинтересованите страни и, по целесъобразност, на гражданите относно приоритетите и кои видове действия и форми на изпълнение би било подходящо да се използват;
 - б) отразява международното сътрудничество, разширяването на връзките за сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите в целия Съюз и отвъд неговите граници, отвореното пространство и равните възможности, както и приноса на социалните и хуманитарните науки като хоризонтални принципи;
 - в) гарантира съответствие с другите програми на Съюза в областта и увеличава полезните взаимодействия с националните и регионалните програми за финансиране и приоритети, като по този начин засилва европейското научно-изследователско пространство.
7. Дейностите по линия на „Хоризонт Европа“ се изпълняват главно чрез отворени конкурсни покани за предложения, включително в рамките на мисиите и на европейските партньорства.

¹⁴ [Док. 9870/18]

¹⁵

8. Научно-изследователските и иновационните дейности, изпълнявани по линия на специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква а) и по линия на ЕИТ, са изключително насочени към граждански приложения.
9. Програмата гарантира утвърждаването на равните възможности за всички, както и прилагането на интегрирането на принципа на равенство между половете и на свързаните с половете аспекти в съдържанието на научните изследвания и иновациите. Обръща се внимание на осигуряването на подходящ баланс между половете — в зависимост от ситуацията в областта на съответните научни изследвания и иновации — в комисиите за оценка и в органи като експертните групи.

Член 7

Мисии

1. Мисиите се програмират в рамките на стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост“, но за тях може да допринасят и действия, които се извършват в рамките на други части на програмата. Мисиите се основават на предизвикателства от значение за широк кръг европейски граждани и дават възможност за конкуриращи се решения, които имат общоевропейска добавена стойност и въздействие.
2. Мисиите се [...] **определят** и изпълняват в съответствие със специфичната програма, като се гарантира активното участие на държавите членки на ранен етап. Оценката на предложенията по линия на мисиите се извършва в съответствие с член 26.
3. Мисиите:
 - а) имат ясно научно-изследователско и иновационно съдържание, добавена полза за ЕС и допринасят за изпълнението на приоритетите на Съюза и на целите на програма „Хоризонт Европа“, посочени в член 3;
 - б) са смели и вдъхновяващи, имат широко, научно, технологично, обществено и/или икономическо, и/или политическо значение и въздействие;
 - в) задават ясна посока и са целенасочени, измерими, свързани със срокове и имат ясна бюджетна рамка;

- г) се подбират по прозрачен начин и са съсредоточени върху амбициозни, но реалистични научноизследователски, развойни и иновационни дейности;
 - д) стимулират дейности в различни дисциплини (в т.ч. социалните и хуманитарните науки) и дават възможност за активно участие на заинтересованите страни от публичния и частния сектор, включително гражданите и крайните потребители, както и обхващат дейности в широка гама равнища на технологична готовност, включително ниски равнища на технологична готовност;
 - е) са отворени за различни възходящи подходи и технически решения, като отчитат техните последици и ползи за хората и обществото, както и значението на различния принос за изпълнението на тези мисии.
4. Комисията наблюдава и оценява всяка мисия в съответствие с приложение V към настоящия регламент, включително напредъка към постигането на краткосрочните, средносрочните и дългосрочните цели, като обхваща изпълнението, мониторинга и поетапното приключване на мисиите. Прегледът на първите мисии, изпълнявани по линия на „Хоризонт Европа“, се извършва най-късно през 2023 г., както и преди да бъде взето решение за предприемането на нови мисии или за продължаването, прекратяването или пренасочването на текущите мисии.

Член 8

Европейски партньорства

1. Части от „Хоризонт Европа“ може да се изпълняват посредством европейски партньорства. Участието на Съюза в европейски партньорства може да се осъществява в която и да е от следните форми:
- а) участие в партньорства, създадени въз основа на меморандуми за разбирателство и/или договорни споразумения между Комисията и партньорите, посочени в член 2, точка 3, в които се определят целите на партньорството, съответните ангажименти на всички участващи страни за финансови вноски и/или вноски в натура на партньорите, ключовите показатели за качество на изпълнението и за въздействие, крайните продукти от научните изследвания, които трябва да бъдат получени, както и редът и условията за докладване. Те включват определянето на допълнителни научноизследователски и иновационни дейности, които се изпълняват от партньорите и от програмата (съвместно програмирани европейски партньорства);

- б) участие и финансов принос в програма за научноизследователски и иновационни дейности, в която се определят целите, ключовите показатели за качество на изпълнението и за въздействие, както и крайните продукти от научните изследвания, които трябва да бъдат получени, въз основа на ангажимент на партньорите за финансови вноски и вноски в натура и интегриране на съответните им дейности посредством действие по съфинансиране на програмата (съвместно финансирани европейски партньорства); [финансов принос от ЕСИФ е позволен и се възприема като национална вноска.]
- в) участие в научноизследователски и иновационни програми и финансов принос за тях от страна на няколко държави членки съгласно член 185 от ДФЕС, или от структури, създадени по силата на член 187 от ДФЕС, като напр. смесени предприятия, или от общностите на знанието и иновациите в съответствие с Регламента за ЕИТ (институционализирани европейски партньорства). Такива партньорства се създават само когато други части на програма „Хоризонт Европа“, включително други форми на европейски партньорства, не биха постигнали целите или не биха донесли необходимото очаквано въздействие, както и при условие че са обосновани от дългосрочна перспектива и висока степен на интеграция. Партньорствата в съответствие с член 185 от ДФЕС или член 187 от ДФЕС водят централно управление на всички финансови вноски, като спазват принципа, че вноската от една държава участничка не може да бъде използвана в подкрепа на бенефициер от друга държава участничка, освен ако участващите държави не са се договорили за друго. В правилата за тези партньорства се посочват наред с останалото целите, ключовите показатели за качество на изпълнението и за въздействие, както и крайните продукти от научните изследвания, които трябва да бъдат получени, а също и съответните ангажименти на партньорите за финансови вноски и вноски в натура. [Финансов принос от ЕСИФ е позволен и се счита за национална вноска.]

2. Европейските партньорства:

- а) се създават с цел търсене на решение на европейски или световни предизвикателства само в случаите, когато чрез тях целите на „Хоризонт Европа“ ще бъдат постигнати по по-ефективен начин, отколкото от Съюза самостоятелно. Тези части разполагат с подходящ дял от бюджета на „Хоризонт Европа“, който не надхвърля [ХУ]% и в рамките на всеки клъстер по стълб II по-голямата част от бюджета се отпуска за действия извън рамките на европейски партньорства;

- б) се придържат към принципите на добавена стойност за Съюза, прозрачност, откритост, въздействие в рамките на Европа и за Европа, ефект на ливъридж в достатъчен мащаб, дългосрочен финансов ангажимент на всички участващи страни, гъвкавост в изпълнението, съгласуваност, координация и взаимно допълване с инициативи на Съюза, местни, регионални, национални и, по целесъобразност, международни инициативи или други партньорства и мисии;
- в) имат ясен жизнен цикъл, ограничени са във времето и включват условия за постепенно прекратяване на финансирането по програмата.

Разпоредбите и критериите за техния подбор, изпълнение, мониторинг, оценка и постепенно прекратяване се съдържат в приложение III.

Член 9

Бюджет

1. Финансовият пакет за изпълнението на рамковата програма за периода 2021—2027 г. включва [EUR 94 100 000 000 по текущи цени] за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква а), и за Европейския институт за иновации и технологии (EIT), както и [EUR13 000 000 000 по текущи цени] за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква б).
2. Индикативното разпределение на сумата, посочена в параграф 1, за специфичната програма по член 1, параграф 3, буква а), е:
 - а) [25 800 000 000 EUR] за стълб I „Отворена наука“ за периода 2021—2027 г., от които:
 - (1) [16 600 000 000 EUR] за Европейския научноизследователски съвет;
 - (2) [6 800 000 000 EUR] за действията „Мария Склодовска-Кюри“;
 - (3) [2 400 000 000 EUR] за научноизследователски инфраструктури;

- б) [52 700 000 000 EUR] за стълб II „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на промишлеността“ за периода 2021—2027 г., от които:
- (1) [7 700 000 000 EUR] за клъстер „Здравеопазване“;
 - (2) [2 800 000 000 EUR] за клъстер „Приобщаващо и сигурно общество“;
 - (3) [15 000 000 000 EUR] за клъстер „Цифрова сфера и промишленост“;
 - (4) [15 000 000 000 EUR] за клъстер „Климат, енергия и мобилност“;
 - (5) [10 000 000 000 EUR] за клъстер „Храни и природни ресурси“;
 - (6) [2 200 000 000 EUR] за преки действия на Съвместния изследователски център (JRC) извън ядрената област;
- в) [13 500 000 000 EUR] за стълб III „Отворени иновации“ за периода 2021—2027 г., от които:
- (1) [10 500 000 000 EUR] за Европейския съвет по иновациите, включително до [500 000 000 EUR] за европейски иновационни екосистеми;
 - (2) [3 000 000 000 EUR] за Европейския институт за иновации и технологии (EIT);
- г) [2 100 000 000 EUR] за част „Укрепване на европейското научноизследователско пространство“ за периода 2021—2027 г., от които:
- (1) [1 700 000 000 EUR] за „Обмен на високи постижения“;
 - (2) [400 000 000 EUR] за „Реформиране и засилване на европейската система за научни изследвания и иновации“.

3. [С оглед да се реагира на непредвидени ситуации или на нови тенденции и нужди, Комисията може, в рамките на годишната бюджетна процедура, да се отклони от сумите, посочени в параграф 2, с максимум [10%]. Такова отклонение не се позволява за сумите, посочени в параграф 2, буква б), точка 6 от настоящия член, нито за общата сума, посочена в параграф 2 от настоящия член за частта „Укрепване на европейското научноизследователско пространство“.]
4. Сумата по параграф 1 за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква а), и за ЕИТ може да бъде използвана и за покриване на разходи за подготвителни, мониторингови, контролни, одитни дейности, дейности за оценка и други дейности и разходи, необходими за управление и изпълнение на програмата, включително всички административни разходи, както и за оценка на постигането на нейните цели. От нея освен това може да се покриват разходи във връзка с проучвания, срещи на експерти, информационни и комуникационни дейности, доколкото те са свързани с целите на програмата, както и разходи, свързани с информационнотехнологични мрежи, насочени към обработката и обмена на информация, в т.ч. институционални информационнотехнологични инструменти и друга техническа и административна помощ, необходими във връзка с управлението на програмата.
5. При необходимост в бюджета за периода след 2027 г. може да се впишат бюджетни кредити за покриване на предвидените в параграф 4 разходи, така че да бъде възможно управлението на действията, които не са приключили към 31 декември 2027 г.
6. Бюджетните задължения за действия, които надхвърлят една финансова година, могат да се разпределят за няколко години под формата на годишни траншове.
7. Без да се засяга Финансовият регламент, разходите за действия, произтичащи от проекти, които са включени в първата работна програма, могат да бъдат допустими от 1 януари 2021 г.

8. [Ресурсите, отпуснати на държавите членки в режим на споделено управление и прехвърлими в съответствие с член 21 от Регламент (ЕС) XX [...Регламент за общите разпоредби], могат по искане на държавите членки да бъдат прехвърлени към програмата. Комисията изпълнява тези ресурси пряко в съответствие с член 62, параграф 1, буква а) от Финансовия регламент или непряко — в съответствие с буква в) от посочения член. Тези ресурси се използват в полза на съответната държава членка, освен ако управляващият орган на тази държава членка реши друго].
9. Програма „Хоризонт Европа“ е замислена да се изпълнява в полезно взаимодействие с други програми за финансиране от Съюза, като се търси максимално опростяване. Неизчерпателен списък на полезните взаимодействия с други програми за финансиране от Съюза се съдържа в приложение IV.

Член 10

Отворена наука

1. В съответствие с член 35, параграф 3 от настоящия регламент до научните публикации, които са резултат на научни изследвания, финансирани по линия на програмата, се осигурява свободен достъп, както и до данните от научноизследователската работа, включително тези, които са в основата на научните публикации. Свободният достъп също така отговаря на принципа „свободен в максималната възможна степен, ограничен само толкова, колкото е необходимо“. Насърчава се свободният достъп до други крайни продукти от научните изследвания, включително когато това е в полза на МСП.
2. Научноизследователските данни се управляват отговорно в съответствие с принципите FAIR (Findability, Accessibility, Interoperability, Reusability), т.е. данните да са лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и многократно използвани. Следва да се обръща внимание на дългосрочното запазване на данните.
3. Утвърждават се и се насърчават практиките на отворената наука, включително, но не само тези, които излизат извън рамките на свободния достъп до крайните продукти от научните изследвания, както и отговорното управление на научноизследователски данни.

Член 11

Допълнително финансиране

Действията, които са получили сертификата „Печат за високи постижения“ или които отговарят на следните кумулативни сравнителни условия:

- а) били са подложени на оценка в рамките на покана за предложения по линия на програмата;
- б) отговарят на минималните изисквания за качество по посочената покана за предложения;
- в) не може да бъдат финансирани в рамките на посочената покана за предложения единствено поради бюджетни ограничения,

[може да получават подпомагане от Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Европейския социален фонд+ или Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони в съответствие с член [67], параграф 5 от Регламент (ЕС) XX [Регламент за общите разпоредби] и член [8] от Регламент (ЕС) XX [Финансиране, управление и мониторинг на общата селскостопанска политика], при условие че тези действия са в съответствие с целите на съответната програма. Прилагат се правилата на фонда, който предоставя подпомагането.]

Член 12

Трети държави, асоциирани към програмата¹⁶

[1. Програмата е отворена за асоцииране на следните трети държави:

- а) членки на Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ), които са членки на Европейското икономическо пространство (ЕИП) — в съответствие с условията, определени в Споразумението за ЕИП;

¹⁶ [Този член е част от преговорната кутия по МФР и съответно ще бъде изменен въз основа на хоризонтални насоки. Подразбира се, че асоциирането на членки на ЕАСТ следва да отговаря на специфичните условия, заложи в споразуменията между Съюза и тези страни.]

- б) присъединяващи се държави, държави кандидатки и потенциални държави кандидатки — в съответствие с общите принципи и условия за участието на тези държави в програми на Съюза, определени в съответните рамкови споразумения и решения на Съвета за асоцииране или в подобни споразумения, и в съответствие със специалните условия, определени в споразуменията между Съюза и тези държави;
- в) държави, попадащи в обхвата на Европейската политика за съседство — в съответствие с общите принципи и условия за участието на тези държави в програми на Съюза, определени в съответните рамкови споразумения и решения на Съвета за асоцииране или в подобни споразумения, и в съответствие със специалните условия, определени в споразуменията между Съюза и тези държави;
- г) трети държави и територии, които отговарят на всички от следните критерии:
 - i. да разполагат с добър капацитет в областта на науката, технологиите и иновациите;
 - ii. да се ангажират с основана на правила отворена пазарна икономика, включваща честно и справедливо отношение към правата върху интелектуалната собственост и подкрепена от демократични институции;
 - iii. да насърчават активно политики за подобряване на икономическото и социалното благосъстояние на гражданите.

Асоциирането към програмата на всяка от третите държави, посочени в буква г), е в съответствие с условията, определени в специално споразумение, което обхваща участието на третата държава в програма на Съюза, при условие че споразумението:

- гарантира справедлив баланс по отношение на приносите и ползите на третата държава, участваща в програмите на Съюза;
- определя условията за участие в програмите, включително изчисляването на финансовия принос към отделните програми и техните административни разходи. Този принос представлява целеви приходи по член 21, параграф 5 от Финансовия регламент;

- не предоставя на третата държава правомощия за вземане на решения по отношение на програмата;
 - гарантира правата на Съюза да осигурява добро финансово управление и да защитава своите финансови интереси.
2. Обхватът на асоциирането на всяка трета държава към програмата е съобразен с целта да се стимулира чрез иновации икономическият растеж в Съюза. Съответно, части от програмата могат да бъдат изключени от споразумението за асоцииране за дадена държава, с изключение на членките на ЕИП, присъединяващите се държави, държавите кандидатки и потенциалните държави кандидатки.
 3. Когато е целесъобразно, споразумението за асоцииране предвижда участието на правни субекти, установени в Съюза, в равностойни програми на асоциирани държави в съответствие с определените в тях условия.
 4. Условията, определящи равнището на финансовия принос, осигуряват автоматична корекция на всеки значителен дисбаланс спрямо сумата, която субектите, установени в асоциираната държава, получават чрез участието си в програмата, като се вземат предвид разходите за управление, изпълнение и функциониране на програмата.]

ДЯЛ II

ПРАВИЛА ЗА УЧАСТИЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

ГЛАВА I

Общи разпоредби

Член 13

Органи за финансиране и преки действия на Съвместния изследователски център

1. Органите за финансиране може да се отклоняват от правилата, определени в настоящия дял, с изключение на членове 14, 15 и 16, в надлежно обосновани случаи и само ако това е предвидено в основния акт, с който се създава органът за финансиране или му се възлагат задачи по изпълнението на бюджета, или — за органи за финансиране, посочени в член 62, параграф 1, буква в), подточка ii), iii) или v) от Финансовия регламент — ако това е предвидено в споразумението за финансов принос или се налага от специфичните им оперативни нужди или от естеството на действието.
2. Правилата, определени в настоящия дял, не се прилагат за преки действия, предприети от Съвместния изследователски център.

Член 14

Допустими действия

1. Без да се засяга параграф 2 от настоящия член, допустими за финансиране са само действия, с които се осъществяват целите, посочени в член 3.

Не се финансират научни изследвания в следните области:

- а) дейности, насочени към клониране на хора с репродуктивна цел;
 - б) дейности, насочени към изменение на генетичното наследство на човека, така че тези изменения да бъдат наследствени¹⁷;
 - в) дейности, насочени към създаване на човешки ембриони с изследователска цел или за набавяне на стволови клетки, включително посредством трансфер на ядра на соматични клетки.
2. Научни изследвания върху човешки стволови клетки както на възрастни, така и на ембриони, може да бъдат финансирани в зависимост от съдържанието на научното предложение и от законодателната уредба на съответните държави членки. Не се предоставя финансиране нито в ЕС, нито извън него за научноизследователски дейности, които са забранени във всички държави членки. Не се финансира определена дейност в държава членка, в която тази дейност е забранена.

Член 15

Етика¹⁸

1. Действията по програмата се извършват в съответствие с етичните принципи и съответното национално и международно законодателство и законодателство на Съюза, включително Хартата на основните права на Европейския съюз и Европейската конвенция за защита на правата на човека и допълнителните протоколи към нея.

Особено внимание се обръща на принципа на пропорционалност, правото на неприкосновеност на личния живот, правото на защита на личните данни, правото на физическа и психическа неприкосновеност на личността, правото на недискриминация, необходимостта да се гарантира високо равнище на защита на човешкото здраве, както и опазването на околната среда.

¹⁷ Научни изследвания, свързани с лечение на рак на гонадите, може да бъдат финансирани.

¹⁸ В зависимост от окончателния правен акт Комисията ще представи декларация относно научните изследвания със стволови клетки от човешки ембриони, както за „Хоризонт 2020“ (Декларация 2013 / C 373/02).

2. Субектите, които участват в действието, са длъжни да представят:
- а) етична самооценка, в която се посочват и се описват подробно всички предвидими етични въпроси, свързани с целта, изпълнението и вероятното въздействие на дейностите, които ще бъдат финансирани, включително потвърждение за съответствие с параграф 1, и описание на начина, по който ще бъде осигурено това;
 - б) потвърждение, че дейностите ще са съобразени с Европейския кодекс за интегритет в научните изследвания, публикуван от Европейската федерация на академиите на науките (ALLEA), и че няма да се извършват дейности, които са изключени от финансиране;
 - в) за дейности, които се извършват извън Съюза: потвърждение, че същите дейности биха били разрешени в държава членка; и
 - г) за дейности, при които се използват стволови клетки от човешки ембриони: когато е целесъобразно — информация относно мерките за разрешаване и контрол, които трябва да бъдат предприети от компетентните органи на съответните държави членки, както и информация за одобренията от гледна точка на етиката, които се получават преди началото на съответните дейности.
3. Предложенията системно се подлагат на скрининг, за да се открият действията, повдигащи комплексни или сериозни етични въпроси, и се представят за етична оценка. Етичната оценка се извършва от Комисията, освен ако тя я делегира на органа за финансиране. За действията, при които се използват стволови клетки от човешки ембриони или човешки ембриони, етичната оценка е задължителна. Етичните скрининги и оценки се извършват с помощта на експерти по етика. Комисията и органите за финансиране осигуряват във възможно най-голяма степен прозрачността на етичните процедури.
4. Преди началото на съответните дейности субектите, участващи в действието, са длъжни да получат всички одобрения или други задължителни документи от съответните национални и местни комисии по етика или други органи, като например органите по защита на данните. Тези документи се съхраняват и при поискване се представят на Комисията или органа за финансиране.

5. Ако е целесъобразно, етичните проверки се извършват от Комисията или органа за финансиране. При сериозни или комплексни етични въпроси проверките се извършват от Комисията, освен ако са делегирани на органа за финансиране.

Етичните проверки се извършват с помощта на експерти по етика.

6. Действията, които не съответстват на етичните изисквания, посочени в параграфи 1—4, може да бъдат отхвърлени или прекратени по всяко време.

Член 16

Сигурност

1. Действията, които се извършват по програмата, са съобразени с приложимите правила за сигурност, и по-специално с правилата за защита на класифицирана информация срещу неразрешено разкриване, както и със съответното национално право и правото на Съюза. В случай че научните изследвания се извършват извън Съюза, като се използва и/или се генерира класифицирана информация, освен спазването на тези изисквания е необходимо между Съюза и третата държава, в която се извършват научните изследвания, да има сключено споразумение за сигурност.
2. Когато е целесъобразно, предложенията включват самооценка по отношение на сигурността, в която се посочват всички въпроси, свързани със сигурността, и се описва подробно по какъв начин ще се подходи към тези въпроси, така че да се изпълнят изискванията на съответното национално право и правото на Съюза.
3. Когато е целесъобразно, Комисията или органът за финансиране извършва проверка за сигурност при предложенията, повдигащи въпроси във връзка със сигурността.
4. Когато е целесъобразно, действията са в съответствие с Решение (ЕС, Евратом) 2015/444 и правилата за неговото прилагане.
5. Субектите, участващи в действието, са длъжни да осигурят защитата срещу неразрешено разкриване на класифицираната информация, която е използвана и/или генерирана при действието. Преди началото на съответните дейности те представят доказателство от съответните национални органи по сигурността, че служителите и/или структурите са получили съответно разрешение за достъп до класифицирана информация и/или удостоверение за сигурност на структура.

6. Ако с класифицираната информация трябва да боравят външни експерти, преди назначаването им се изисква те да са получили съответното разрешение за достъп до класифицирана информация.
7. Когато е целесъобразно, Комисията или органът за финансиране може да извършва проверки за сигурност.
8. Действията, които не отговарят на правилата за сигурност, посочени в параграфи 1, 2, 4, 5 и 7, може да бъдат отхвърлени или прекратени по всяко време.

ГЛАВА II

Безвъзмездни средства

Член 17

Безвъзмездни средства

Освен ако в настоящата глава е посочено друго, безвъзмездните средства по програмата се отпускат и управляват в съответствие с дял VIII от Финансовия регламент.

Член 18

Субекти, допустими за участие

1. Всеки правен субект, независимо от мястото му на установяване, или всяка международна организация може да участва в действия по програмата, ако са изпълнени както условията, определени в настоящия регламент, така и условията, определени в работната програма или поканата.
2. Субектите са част от консорциум, който включва най-малко три независими правни субекта, всеки от които е установен в различна държава членка или асоциирана държава, като поне един от тях е установен в държава членка, освен ако:
 - а) в работната програма е предвидено друго, ако това е надлежно обосновано;

- б) действието е посочено в параграф 3 или параграф 4.
3. Действията на Европейския научноизследователски съвет (ЕНС), свързани с научни изследвания за разширяване на границите на познанието, действията на Европейския съвет по иновациите (ЕСИ), действията, свързани с обучение и мобилност, или действията по съфинансиране на програми може да се изпълняват от един или повече правни субекти, един от които трябва да е установен в държава членка или в асоциирана държава.
 4. Координационните и спомагателните действия може да се изпълняват от един или повече правни субекти, които може да са установени в държава членка, асоциирана държава [или друга трета държава]¹⁹.
 5. При действията, които са свързани със стратегически активи и интереси на Съюза, както и с неговата независимост и сигурност, работната програма може да предвижда възможност участието да е ограничено само до правни субекти, които са установени в държавите членки, или до правни субекти, които са установени в конкретни асоциирани [или други трети държави] в допълнение към държавите членки. Ограничаването на участието на правни субекти, установени в асоциирани държави, които са членове на ЕИП, съответства на реда и условията, определени в споразумението за ЕИП.
 6. Когато е уместно и надлежно обосновано, в зависимост от специфичните изисквания на политиката или от естеството и целите на действието, включително броя, вида и мястото на установяване на правните субекти, работната програма може да предвижда критерии за допустимост в допълнение към критериите, посочени в параграфи 2, 3, 4 и 5.
 7. [При действията, при които се използват суми по член 9, параграф 8, участието е ограничено до един-единствен правен субект, който е установен в юрисдикцията на делегиращия управляващ орган, с изключение на случаите, когато с управляващия орган е договорено и в работната програма е предвидено друго.]
 8. Когато това е посочено в работната програма, в действията може да участва JRC.
 9. JRC, международните организации за европейски научни изследвания и правните субекти, учредени съгласно правото на Съюза, се считат за установени в държава членка, различна от тези, в които са установени другите правни субекти, участващи в действието.

¹⁹ Скобите са поискани от преговарящите по МФР.

10. При действията на Европейския научноизследователски съвет (ЕНС), свързани с научни изследвания за разширяване на границите на познанието, и при действията, свързани с обучение и мобилност, международните организации със седалище в държава членка или в асоциирана държава се считат за установени в тази държава членка или асоциирана държава.

Член 19

Субекти, допустими за финансиране

1. Допустими за финансиране са субектите, които са установени в държава членка или в асоциирана държава.

[При действията, при които се използват суми по член 9, параграф 8, допустими за финансиране от тези суми са само субектите, които са установени в юрисдикцията на делегиращия управляващ орган.]
2. [Субектите, които са установени в неасоциирана трета държава, следва по принцип да покриват разходите за своето участие. При държавите с ниски до средни доходи²⁰ обаче и по изключение при други неасоциирани трети държави те може да са допустими за финансиране по дадено действие, ако:
 - а) третата държава е посочена в приетата от Комисията работна програма; или
 - б) Комисията или органът за финансиране счита, че тяхното участие е от съществено значение за изпълнението на действието.]
3. Субектите, свързани с бенефициера, са допустими за финансиране по дадено действие, ако са установени в държава членка, в асоциирана държава [или в трета държава], посочена в приетата от Комисията работна програма.

²⁰ Към работната програма ще бъде приложен списък на държавите с ниски до средни доходи.

Покани за предложения

1. Без да се засягат специфичните разпоредби в параграф 2, съдържанието на поканите за предложения се включва в работната програма.
2. За разработването на портфейлите от действия в рамките на преходните действия по инструмента „Изследвач“ на ЕСИ:
 - а) обявяването и съдържанието на поканите за предложения се определят с оглед на целите и бюджета, заложи в работната програма във връзка със съответния портфейл от действия;
 - б) всяко предложение, избрано по линия на инструмента „Изследвач“ на ЕСИ чрез покана за представяне на предложения, включва фиксирана сума от 50000 EUR за извършване на допълнителни дейности, като оценка на евентуални спин-оф предприятия или на иновации, които създават нови пазари, или разработване на убедителен бизнес план. Използването на тази сума ще подлежи на предварително разрешение от Комисията. Програмният комитет, създаден в рамките на специфичната програма, се уведомява за такива случаи.
3. Ако това е необходимо за постигането на целите им, в извънредни случаи поканите може да са ограничени до разработването на допълнителни дейности или до добавянето на допълнителни партньори към съществуващи действия. В допълнение работната програма може да предвижда възможността правни субекти от държави членки с по-слаби резултати в областта на научните изследвания и иновациите да се присъединят към вече избрани съвместни научноизследователски и иновационни действия със съгласието на съответния консорциум и при условие че правни субекти от тези държави членки още не участват в него.
4. Покани за предложения не се изискват при координационни и спомагателни действия или действия по съфинансиране на програми, които действия:
 - а) ще се извършват от JRC или от правни субекти, посочени в работната програма; и
 - б) не попадат в обхвата на поканите за предложения съгласно член 195, буква д) от Финансовия регламент.

5. В работната програма се посочват поканите, за които ще се присъжда знакът „Печат за високи постижения“. С предварително разрешение от заявителя информация относно заявлението и оценката може да се предоставя на заинтересованите финансиращи органи, при условие че се сключат споразумения за поверителност.

Член 21

Съвместни покани

Комисията или органът за финансиране може да отправят съвместна покана за предложения със:

- а) трети държави, включително техните научни и технически организации или агенции;
- б) международни организации;
- в) правни субекти с нестопанска цел.

В случай на съвместна покана се определят съвместни процедури за подбор и оценка на предложенията. В процедурите участва балансирана група от експерти, назначени от всяка страна.

Поръчки за продукти в предпазарен стадий и поръчки за новаторски решения

1. Действията може да включват или да имат за основна цел поръчки за продукти в предпазарен стадий или обществени поръчки за новаторски решения, които поръчки се изпълняват от бенефициери, които са възлагащи органи или възложители съгласно определенията в директиви 2014/23/ЕС²¹, 2014/24/ЕС²², 2014/25/ЕС²³ и 2009/81/ЕО²⁴.
2. Процедурите за възлагане на поръчки:
 - а) са в съответствие с принципите на прозрачност, недискриминация, равно третиране, добро финансово управление, пропорционалност, както и с правилата относно конкуренцията;
 - б) при поръчките за продукти в предпазарен стадий: може да предвиждат специфични условия, като например мястото на изпълнение на възложените с поръчките дейности да е ограничено до територията на държавите членки и на асоциирани държави;
 - в) може да разрешават възлагането на повече от един договор в рамките на една процедура (възлагане на няколко доставчици); и
 - г) предвиждат възлагането на договори на икономически най-изгодната(ите) оферта(и), като същевременно гарантират отсъствието на конфликт на интереси.

²¹ Директива 2014/23/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за възлагане на договори за концесия (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 1).

²² Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО. (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 65.)

²³ Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 243).

²⁴ Директива 2009/81/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно координирането на процедурите за възлагане на някои поръчки за строителство, доставки и услуги от възлагащи органи или възложители в областта на отбраната и сигурността и за изменение на директиви 2004/17/ЕО и 2004/18/ЕО (ОВ L 216, 20.8.2009 г., стр. 76).

3. Изпълнителят, който създава резултати при поръчка за продукти в предпазарен стадий, притежава поне свързаните с тях права върху интелектуалната собственост. Възлагащите органи се ползват поне с права на безвъзмезден достъп до резултатите за тяхна собствена употреба и с правото да предоставят или да изискват от участващите изпълнители да предоставят на трети страни неизключителни лицензи за ползване на резултатите, които са създадени за възлагащия орган, при справедливи и разумни условия, без право на преотстъпване на лиценза. Ако изпълнителят не използва резултатите за търговска реализация в посочения в договора срок след поръчката за продукти в предпазарен стадий, възлагащите органи, след като обсъдят въпроса с изпълнителя, може да поискат от него да им прехвърли собствеността върху резултатите.

²⁵/Член 23

Кумулативно финансиране

За действие, за което е предоставен принос от друга програма на Съюза, може да бъде предоставен и принос по програмата, при условие че приносите не обхващат едни и същи разходи. Правилата на всяка предоставяща принос програма на Съюза се прилагат по отношение на нейния съответен принос към действието. Кумулативното финансиране не може да надвишава общите допустими разходи за действието, а подпомагането от различните програми на Съюза може да се изчислява на пропорционална основа в съответствие с документите, определящи условията за подпомагане.]

Член 24

Критерии за подбор

1. В допълнение към изключенията, посочени в член 198, параграф 5 от Финансовия регламент, се проверява само финансовият капацитет на координатора и само ако поисканото финансиране от Съюза за действието е равно на или по-голямо от 500 000 EUR.

²⁵ [В зависимост от резултатите от преговорите по съответния правен акт]

2. Ако обаче има основания за съмнение относно финансовия капацитет или е налице по-голям риск поради участието в няколко текущи действия, финансирани от програми на Съюза за научни изследвания и иновации, Комисията или органът за финансиране проверява и финансовия капацитет на други заявители или на координатори под прага, посочен в параграф 1.
3. Ако финансовият капацитет е структурно гарантиран от друг правен субект, проверява се финансовият капацитет на последния.
4. В случай на слаб финансов капацитет Комисията или органът за финансиране може да постави като условие за участието на заявителя представянето на декларация за солидарна отговорност от свързан с бенефициера субект.
5. Вноската във Взаимозастрахователния механизъм, посочен в член 33, се счита за достатъчна гаранция съгласно член 152 от Финансовия регламент. От бенефициерите не може да се приемат, нито да им се налагат никакви допълнителни гаранции или обезпечения.

Член 25

Критерии за отпускане на безвъзмездни средства

1. Предложенията се оценяват въз основа на следните критерии:
 - а) високи постижения,
 - б) въздействие,
 - в) качество и ефикасност на изпълнението.
2. За предложенията, представени в рамките на действията на ЕНС, свързани с научни изследвания за разширяване на границите на познанието, се прилага само критерият, посочен в параграф 1, буква а).
3. В работната програма се уточнява прилагането на посочените в параграф 1 критерии за отпускане на безвъзмездни средства и може да се определят коефициенти за тежест и прагове.

Оценка

1. Предложенията се оценяват от комисия за оценка, която се състои от външни независими експерти.

За дейностите на ЕСИ, за мисии и в надлежно обосновани случаи, изложени в работната програма, **приета от Комисията**, комисията за оценка може да се състои частично или, при координационни и спомагателни дейности — частично или изцяло от представители на институциите или органите на Съюза, както е посочено в член 150 от Финансовия регламент.

Процесът на оценяване може да се проследява от независими наблюдатели.

2. Където е приложимо, комисията за оценка извършва класиране на предложенията, които са преминали приложимите прагове, съгласно:
 - а) резултатите от оценката;
 - б) приноса им за постигането на конкретни цели на политиката, включително създаването на съгласуван портфейл от проекти за дейностите по инструмента „Изследвач“ на ЕСИ, за мисии и в други надлежно обосновани случаи, изложени подробно в работната програма, **приета от Комисията**.

За дейностите на ЕСИ, за мисии и в други надлежно обосновани случаи, изложени подробно в работната програма, **приета от Комисията**, комисията за оценка може също така да предложи изменения на предложенията, ако това е необходимо за съгласуваността на портфейлния подход. Тези изменения са в съответствие с условията за участие и принципа на равно третиране. Програмният комитет се уведомява за такива случаи.

3. В съответствие с член 100, параграф 7 от Финансовия регламент кандидатите получават обратна информация на всички етапи от процедурата по оценяване и ако е приложимо, относно причините за отхвърляне.
4. Правни субекти, установени в държави членки с по-слаби резултати в областта на научните изследвания и иновациите и участвали успешно в компонента „Разширяване на участието и споделяне на високи научни постижения“, получават по свое искане запис от това участие, който могат да приложат към предложения по стълб II на програмата, която координират.

Член 27

Процедура за преразглеждане на оценката

1. Ако заявителят счита, че съответната процедура за оценяване не е приложена правилно към неговото предложение, той може да поиска преразглеждане на оценката.²⁶
2. Преразглеждането на оценката обхваща само процедурните аспекти на оценката, а не качествата на предложението.
- 2а. Комисията за преразглеждане на оценката дава становище за процедурните аспекти от процеса на оценяване и е председателствана от служител на Комисията или от съответния финансиращ орган от отдел, различен от отдела, който има компетентност за поканата за представяне на предложения. Комисията за преразглеждане на оценката може да препоръча една от следните стъпки:
 - а) преоценка на предложението, извършена основно от оценители, които не са участвали в предишната оценка;
 - б) потвърждение на първоначалната оценка.
3. Преразглеждането на оценката не може да забавя процеса на подбор на предложенията, които не са предмет на преразглеждане.

²⁶ Процедурата ще бъде пояснена в документ, който ще се публикува преди началото на процеса на оценяване.

Член 28

Срок за отпускане на безвъзмездни средства

1. Чрез дерогация от член 194, параграф 2, първа алинея от Финансовия регламент се прилагат следните срокове:
 - а) за информиране на всички заявители за резултатите от оценката на техните заявления — максимален срок от пет месеца, считано от крайната дата за подаване на пълните предложения;
 - б) за подписване със заявителите на споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства — максимален срок от осем месеца, считано от крайната дата за подаване на пълните предложения.
2. В работната програма може да се определят по-кратки срокове.
3. В допълнение към изключенията, посочени в член 194, параграф 2, втора алинея от Финансовия регламент, сроковете, посочени в параграф 1, може да се надхвърлят при действия на ЕНС, при мисии, както и когато действията са представени за оценка от гледна точка на етиката или сигурността.

Член 29

Изпълнение на безвъзмездните средства

1. Ако даден бенефициер не изпълни задълженията си по техническото осъществяване на действието, останалите бенефициери са длъжни да изпълнят тези задължения без допълнително финансиране от Съюза, освен ако изрично са освободени от това задължение. Финансовата отговорност на всеки бенефициер е ограничена до неговия собствен дълг, като се спазват разпоредбите относно Взаимозастрахователния механизъм.
2. В споразумението за отпускане на безвъзмездни средства може да се определят етапни цели и съответни плащания по предварително финансиране. Ако етапните цели не са изпълнени, действието може да бъде временно спряно, изменено или ако е надлежно обосновано — прекратено.

3. Действието може да бъде прекратено и когато очакваните резултати са изгубили своята значимост за Съюза поради причини от научно или технологично естество, а при инструмента „Ускорител“ на ЕСИ — и от икономическо естество.

Член 29а

Образец на споразумение за отпускане на безвъзмездни средства

1. В тясно сътрудничество с държавите-членки Комисията изготвя образец на споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства между Комисията или съответния орган за финансиране и бенефициерите в съответствие с настоящия регламент. Ако се изисква съществено изменение на образца на споразумение за отпускане на безвъзмездни средства, Комисията го преразглежда, както е уместно, в тясно сътрудничество с държавите членки.
2. В споразумението за отпускане на безвъзмездни средства се определят правата и задълженията на бенефициерите и на Комисията или на съответния орган за финансиране, в съответствие с настоящия регламент. В него се определят също така правата и задълженията на правните образувания, които се включват като бенефициери по време на изпълнението на дейността, както и ролята и задачите на координатора на консорциум.

Член 30

Проценти на финансиране

1. За всички дейности, които се финансират по дадено действие, се прилага единен процент на финансиране. Максималният процент се определя в работната програма.
2. По програмата може да се възстановяват до 100 % от общите допустими разходи за дадено действие, с изключение на:
 - а) иновационни действия: до 70 % от общите допустими разходи, с изключение на правните субекти с нестопанска цел, където по програмата може да се възстановяват до 100 % от общите допустими разходи;
 - б) действия по съфинансиране на програми: най-малко 30 % от общите допустими разходи, а в определени и надлежно обосновани случаи — до 70 %.

3. Процентите на финансиране, посочени в настоящия член, се прилагат и при действия, при които за цялото действие или за част от него е определено финансиране чрез единна ставка, единични разходи или еднократна сума.

Член 31

Непреки разходи

1. Непреките допустими разходи се определят, като се прилага единна ставка в размер на 25 % от общите преки допустими разходи, с изключение на преките допустими разходи за подизпълнители, финансово подпомагане за трети страни и всякакви единични разходи или еднократни суми, които включват непреки разходи.

Когато е целесъобразно, непреките разходи, включени в единични разходи или еднократни суми, се изчисляват, като се използва посочената в параграф 1 единна ставка, с изключение на единичните разходи за вътрешно фактурирани стоки и услуги, които се изчисляват въз основа на действителните разходи, в съответствие с обичайните практики на бенефициерите за определяне и анализ на разходите.

2. Ако обаче това е предвидено в работната програма, непреките разходи може да се декларират под формата на еднократна сума или единични разходи.

Член 32

Допустими разходи

1. В допълнение към критериите, посочени в член 186 от Финансовия регламент, при бенефициерите, които получават възнаграждение на базата на проекти, разходите за персонал са допустими до размера на възнаграждението, което лицето би получило за работа по сходни проекти, финансирани от национални схеми, включително разходите за социална сигурност и другите разходи, включени във възнаграждението на персонала, определен за изпълнение на дейността, произтичащи от националното право или от договора за наемане на работа.

„Възнаграждение на базата на проекти“ означава възнаграждение, което е свързано с участието на дадено лице в проекти, представлява част от обичайните практики на бенефициера относно възнагражденията и се изплаща систематично.

2. Чрез дерогация от член 190, параграф 1 от Финансовия регламент разходите за ресурси, предоставени от трети страни посредством вноски в натура, са допустими до размера на преките допустими разходи на третата страна.
3. Чрез дерогация от член 192 от Финансовия регламент приходите, генерирани от използването на резултатите, не се считат за постъпления от действието.
4. Чрез дерогация от член 203, параграф 4 от Финансовия регламент сертификатът за финансовите отчети е задължителен при плащането на остатъка, ако сумата, декларирана като действителни разходи и единични разходи, изчислени в съответствие с обичайните практики за определяне и анализ на разходите, е равна на или по-голяма от 325 000 EUR.

Член 33

Взаимозастрахователен механизъм

1. С настоящия регламент се създава Взаимозастрахователен механизъм (наричан по-долу за краткост „Механизмът“), който заменя фонда, създаден по силата на член 38 от Регламент (ЕС) № 1290/2013, и е негов правоприемник. Механизмът покрива риска, свързан с несъбирането на суми, които бенефициерите дължат:
 - а) на Комисията съгласно Решение № 1982/2006/ЕО;
 - б) на Комисията и на органите на Съюза по „Хоризонт 2020“;
 - в) на Комисията и на органите за финансиране по програмата.Покриването на риска по отношение на органите за финансиране, посочени в буква в) от първата алинея, може да се извършва чрез система за непряко покритие, посочена в приложимото споразумение и съобразена с естеството на органа за финансиране.
2. Механизмът се управлява от Съюза, представляван от Комисията, която действа като изпълнителен агент. Комисията определя специфични правила за дейността на Механизма.

3. Бенефициерите правят вноската в размер на 5 % от съюзното финансиране за действието. Въз основа на периодични оценки Комисията може да повиши тази вноската до 8 % или да я намали под 5 %. Вноската на бенефициерите в Механизма се приспада от първоначалното предварително финансиране и се изплаща на Механизма от името на бенефициерите, като при никакви обстоятелства не надвишава сумата на първоначалното предварително финансиране.
4. Вноската на бенефициерите се връща при плащането на остатъка.
5. Финансовите постъпления, генерирани от Механизма, се добавят към него. Ако постъпленията са недостатъчни, Механизмът не се намесва, а Комисията или органът за финансиране събира всяка дължима сума направо от бенефициерите или третите страни.
6. Събраните суми представляват приход, приписан на Механизма по смисъла на член 21, параграф 5 от Финансовия регламент. След като усвояването на всички безвъзмездни средства, чийто риск е покрит пряко или непряко от Механизма, приключи, Комисията събира всички неизплатени суми и ги вписва в бюджета на Съюза съгласно решенията на законодателния орган.
7. Механизмът може да е отворен за бенефициери на всяка друга пряко управлявана програма на Съюза. Комисията приема условията за участие на бенефициерите на други програми.

Член 34

Собственост и закрила на резултатите

1. Бенефициерите притежават създадените от тях резултати. Те са длъжни да направят всичко необходимо правата, които имат във връзка с резултатите техни служители или други страни, да могат да се упражняват по начин, който е съвместим със задълженията на бенефициерите съгласно реда и условията, определени в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.

Двама или повече бенефициери притежават съвместно резултатите, ако:

- а) са ги създали съвместно; и

б) не е възможно:

i) да се установи конкретният принос на всеки отделен бенефициер;

или

ii) резултатите да се разделят при подаване на заявление за правната им закрила, както и при нейното получаване или поддържане.

Съсобствениците договарят в писмен вид разпределението и условията на упражняване на съвместната собственост. Освен ако е договорено друго, всеки съсобственик има право да предостави на трети страни неизключителни лицензи за ползване на съвместно притежаваните резултати (без право на преотстъпване на лицензите), ако останалите съсобственици са уведомени за това предварително и получат справедлива и разумна компенсация. Съсобствениците могат да се договорят в писмен вид вместо съвместна собственост да прилагат друг режим.

2. Бенефициерите, които са получили финансиране от Съюза, са длъжни да осигурят адекватна закрила на резултатите си, ако закрилата е възможна и обоснована, като вземат предвид всички относими съображения, включително перспективите за търговска реализация. Когато вземат решения относно закрилата, бенефициерите са длъжни да отчитат и законните интереси на останалите бенефициери по действието.

Член 35

Използване и разпространение на резултатите

1. Бенефициерите, които са получили финансиране от Съюза, са длъжни да положат максимални усилия да използват своите резултати, по-специално в Съюза и в асоциираните държави на бенефициерите, участващи в действието. Използването може да се осъществява пряко от бенефициерите или непряко, по-специално чрез прехвърляне и лицензиране на резултатите в съответствие с член 36.

Работната програма може да предвижда допълнителни задължения за използване на резултатите.

Ако въпреки положените от бенефициера максимални усилия за пряко или непряко използване на резултатите, в срока, определен в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, не се осъществи никакво използване на резултатите, бенефициерът е длъжен да използва подходяща онлайн платформа, както е посочено в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, за да намери заинтересовани страни, които да използват тези резултати. Ако е оправдано въз основа на искане от бенефициера, това задължение може да бъде отменено.

2. При спазване на евентуалните ограничения, произтичащи от закрилата на интелектуалната собственост, правилата за сигурност или законните интереси, бенефициерите са длъжни да разпространят своите резултати възможно най-скоро.

Работната програма може да предвижда допълнителни задължения за разпространение на резултатите.

3. Бенефициерите са длъжни да направят всичко необходимо, така че свободният достъп до научните публикации да се прилага съгласно реда и условията, определени в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства. По-специално, бенефициерите са длъжни да направят всичко необходимо, така че те или авторите да запазят достатъчни права върху интелектуалната собственост, за да могат да изпълняват изискванията за свободен достъп.

Свободният достъп до научноизследователски данни е общо правило съгласно реда и условията, определени в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, но в обосновани случаи се прилагат изключения, като се вземат предвид законните интереси на бенефициерите, включително търговската реализация, както и всякакви други ограничения, като например правила за защита на данните, правила за сигурност или права върху интелектуална собственост.

Работната програма може да предвижда допълнителни задължения за придържане към практиките на отворената наука.

4. Бенефициерите са длъжни да управляват всички научноизследователски данни в съответствие с принципите FAIR (Findability, Accessibility, Interoperability, Reusability — лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и многократно използвани) и съгласно реда и условията, определени в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, и да създадат план за управление на данните.

Работната програма може да предвижда допълнителни задължения за използване на Европейския облак за отворена наука за съхраняване на научноизследователски данни и за предоставяне на достъп до такива данни.

5. Бенефициерите, които възнамеряват да разпространят своите резултати, са длъжни да уведомят предварително останалите бенефициери по действието. Всеки друг бенефициер има право да възрази, ако може да докаже, че планираното разпространение на резултатите би накърнило сериозно законните му интереси, свързани с неговите резултати или предходни знания. В такъв случай разпространението на резултатите не може да се осъществи, докато не бъдат предприети адекватни действия за защита на тези законни интереси.

6. Освен ако работната програма предвижда друго, предложенията включват план за използване и разпространение на резултатите. Ако очакваното използване на резултатите е свързано с разработване, създаване, производство и предлагане на пазара на продукт или процес, или със създаване и предоставяне на услуга, планът съдържа стратегия за такова използване. Ако планът предвижда използването на резултатите да се осъществява предимно в неасоциирани трети държави, правните субекти са длъжни да обяснят защо това използване е в интерес на Съюза.

Бенефициерите са длъжни да доразвият плана по време на действието и след неговото приключване.

7. За целите на мониторинга и на разпространението на резултатите от страна на Комисията или органа за финансиране бенефициерите са длъжни да предоставят всяка поискана информация относно използването и разпространението на своите резултати съгласно условията, определени в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства. При спазване на законните интереси на бенефициерите, тази информация се прави обществено достояние.

Член 36

Прехвърляне и лицензиране на резултати

1. Бенефициерите имат право да прехвърлят собствеността върху своите резултати. Те са длъжни да гарантират, че задълженията им остават в сила и спрямо новия собственик и че той е задължен да прехвърли тези задължения към всеки следващ собственик.
2. Освен ако по отношение на конкретно определени трети страни е договорено друго в писмен вид или ако това не е възможно съгласно приложимото законодателство, бенефициерите, които възнамеряват да прехвърлят собствеността върху резултатите, са длъжни да уведомят предварително всеки друг бенефициер, който все още има права на достъп до резултатите. Уведомлението трябва да включва достатъчно информация за новия собственик с цел да се даде възможност на всеки бенефициер да прецени последствията от прехвърлянето върху своите права на достъп.

Освен ако по отношение на конкретно определени трети страни е договорено друго в писмен вид, всеки бенефициер има право да възрази срещу прехвърлянето, ако може да докаже, че то ще се отрази неблагоприятно върху неговите права на достъп. В такъв случай прехвърлянето не може да се осъществи, докато не се постигне споразумение между съответните бенефициери.

3. Бенефициерите имат право да предоставят лицензи върху своите резултати или по друг начин да предоставят права за тяхното ползване, в т.ч. изключителни права, ако това не засяга спазването на задълженията им. Изключителен лиценз за резултати може да се предостави, ако всички останали заинтересовани бенефициери са съгласни да се откажат от правата си на достъп до тези резултати.
4. Когато това е обосновано, в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства се определя правото на възражение срещу прехвърлянето на собствеността върху резултатите или срещу предоставянето на изключителен лиценз във връзка с резултатите, ако:
 - а) бенефициерите, които са създали резултатите, са получили финансиране от Съюза;
 - б) прехвърлянето или лицензирането се осъществява към правен субект, установен в неасоциирана трета държава; и
 - в) прехвърлянето или лицензирането не съответства на интересите на Съюза.

Ако се прилага правото на възражение, бенефициерът е длъжен да направи предварително уведомление. Ако са въведени мерки за защита на интересите на Съюза, правото на възражение относно прехвърлянето на собствеността или предоставянето на лицензи на конкретно определени правни субекти може да бъде отменено в писмен вид.

Член 37

Права на достъп

1. Относно правата на достъп се прилагат следните принципи:
 - а) всяко искане за упражняване на права на достъп или всеки отказ от права на достъп се представя в писмен вид;
 - б) освен ако с предоставящото лице е договорено друго, правата на достъп не включват право на преотстъпване на лицензите;
 - в) бенефициерите са длъжни преди присъединяването си към споразумението за отпускане на безвъзмездни средства да се уведомят взаимно за евентуалните ограничения за предоставянето на достъп до своите предходни знания;
 - г) ако даден бенефициер вече не участва в дадено действие, това не засяга задълженията му за предоставяне на достъп;

- д) ако даден бенефициер не изпълнява задълженията си, бенефициерите имат право да се договорят, че правата му на достъп се прекратяват.

2. Бенефициерите са длъжни да предоставят достъп:

- а) до своите резултати безвъзмездно на всеки друг бенефициер по действието, който се нуждае от тях за изпълнение на собствените си задачи;
- б) до своите предходни знания на всеки друг бенефициер по действието, който се нуждае от тях за изпълнение на собствените си задачи, при спазване на евентуалните ограничения, упоменати в параграф 1, буква в); този достъп се предоставя безвъзмездно, освен ако преди присъединяването си към споразумението за отпускане на безвъзмездни средства бенефициерите са договорили друго;
- в) до своите резултати и — при спазване на евентуалните ограничения, упоменати в параграф 1, буква в) — до своите предходни знания на всеки друг бенефициер по действието, който се нуждае от тях за използване на собствените си резултати; този достъп се предоставя при справедливи и разумни условия, които се договарят.

3. Освен ако бенефициерите са договорили друго, те са длъжни да предоставят достъп до своите резултати и — при спазване на евентуалните ограничения, упоменати в параграф 1, буква в) — до своите предходни знания на правен субект, който:

- а) е установен в държава членка или в асоциирана държава;
- б) се намира под пряк или непряк контрол на друг бенефициер или под същия пряк или непряк контрол, под който е и този бенефициер, или пряко или непряко контролира този бенефициер; и
- в) се нуждае от достъпа за използване на резултатите на този бенефициер, в съответствие със задължението на бенефициера за използване на резултатите.

Достъпът се предоставя при справедливи и разумни условия, които се договарят.

4. Искане за достъп с цел използване на резултатите може да се отправи до една година след приключването на действието, освен ако бенефициерите се договорят за различен срок.

5. Бенефициерите, които са получили финансиране от Съюза, са длъжни да предоставят на институциите, органите, службите или агенциите на Съюза безвъзмезден достъп до своите резултати за разработване, изпълнение и мониторинг на политики или програми на Съюза. Достъпът е ограничен до употреба с нетърговска и неконкурентна цел.

При действията в рамките на клъстер „Гражданска сигурност за обществото“ бенефициерите, които са получили финансиране от Съюза, са длъжни също така да предоставят безвъзмезден достъп до своите резултати на националните органи на държавите членки за разработване, изпълнение и мониторинг на техни политики или програми в тази област. Достъпът е ограничен до употреба с нетърговска и неконкурентна цел и се предоставя въз основа на двустранно споразумение, в което са определени специални условия, с които се гарантира, че тези права ще се използват единствено за определената цел и че ще са предвидени съответни задължения за поверителност. Исканата достъп държава членка, институция, орган, служба или агенция на Съюза уведомява всички държави членки за тези искания.

6. Работната програма може да предвижда допълнителни права на достъп.

Член 38

Специални разпоредби относно използването и разпространението на резултатите

По отношение на действията на ЕНС, действията, свързани с обучение и мобилност, действията за поръчки за продукти в предпазарен стадий, действията за обществени поръчки за новаторски решения, действията по съфинансиране на програми и координационните и спомагателни действия може да се прилагат специални разпоредби относно собствеността, използването и разпространението, прехвърлянето и лицензирането, както и правата на достъп.

Тези специални разпоредби се посочват в споразумението за безвъзмездни средства и не променят задълженията за свободен достъп.

ГЛАВА III

Награди

Член 39

Награди

1. Освен ако в настоящата глава е посочено друго, наградите по програмата се присъждат и управляват в съответствие с дял IX от Финансовия регламент.
2. Всеки правен субект, независимо от мястото си на установяване, може да участва в конкурс, освен ако в работната програма или в правилата на конкурсите е предвидено друго.
3. Комисията или органът за финансиране може да организира присъждането на награди със:
 - а) други органи на Съюза;
 - б) трети държави, включително техните научни и технически организации или агенции;
 - в) международни организации; или
 - г) правни субекти с нестопанска цел.
4. Работната програма или правилата на конкурсите може да съдържат задължения относно комуникацията, както и относно използването и разпространението на резултатите.

ГЛАВА IV

Поръчки

Член 40

Поръчки

1. Освен ако в настоящата глава е посочено друго, поръчките по програмата се възлагат и управляват в съответствие с дял VII от Финансовия регламент.
2. Поръчките може да са под формата на поръчки за продукти в предпазарен стадий или поръчки за новаторски решения, които Комисията или органът за финансиране извършва от свое име или съвместно с възлагащи органи от държавите членки и асоциираните държави. В такъв случай се прилагат правилата, определени в член 22.

ГЛАВА V

Операции за смесено финансиране и смесено финансиране

Член 41

Операции за смесено финансиране

Операциите за смесено финансиране, за които е взето решение по настоящата програма, се изпълняват в съответствие с програмата InvestEU и дял X от Финансовия регламент.

Член 42

Смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ и ЕСИ

1. Компонентите на смесеното финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ и ЕСИ, които представляват безвъзмездни средства и възстановими аванси, подлежат на разпоредбите на членове 30—33.

2. Смесеното финансиране по линия на ЕСИ се изпълнява в съответствие с член 43. Подпомагането в рамките на смесеното финансиране по линия на ЕСИ може да се предоставя, докато действието може да се финансира като операция за смесено финансиране или като операция по финансиране и инвестиране, изцяло обхваната от гаранцията на ЕС по InvestEU. Чрез дерогация от член 209 от Финансовия регламент условията, определени в параграф 2, и по-специално в букви а) и г), не се прилагат в момента на отпускането на смесено финансиране по линия на ЕСИ.
3. Смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ може да се отпуска на действие по съфинансиране на програма, когато съвместна програма на държави членки и асоциирани държави предвижда използването на финансови инструменти в подкрепа на подбрани действия. Оценката и подборът на такива действия се извършва в съответствие с членове 19, 20, 23, 24, 25 и 26. Условията за изпълнение на смесеното финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ са съобразени с член 29, по аналогия с член 43, параграф 9 и с допълнителните условия, определени в работната програма.
4. Възстановяванията, включително възстановените аванси и приходите от смесеното финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ и ЕСИ, се считат за вътрешни целеви приходи в съответствие с член 21, параграф 3, буква е) и член 21, параграф 4 от Финансовия регламент.
5. Смесеното финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ и ЕСИ се предоставя по начин, който не нарушава конкуренцията на вътрешния пазар.

Член 43

Инструмент „Ускорител“ на ЕСИ

1. Докато в рамките на инструмента „Изследвач“ на ЕСИ се осигуряват безвъзмездни средства за проекти, изпълнявани от консорциуми или единични бенефициери, инструментът „Ускорител“ на ЕСИ осигурява предимно смесена финансова подкрепа само за единични бенефициери. При определени условия, подробно изложени в решението (специфична програма), той може да осигурява и подкрепа във вид само на безвъзмездни средства или само на капиталови инструменти.

Подкрепа във вид само на безвъзмездни средства в рамките на инструмента „Ускорител“ на ЕСИ се осигурява единствено при следните кумулативни условия:

- а) проектът включва информация относно капацитета и готовността на заявителя да се разраства;
- б) бенефициерът може да бъде само новосъздадено предприятие или МСП;
- в) подкрепа във вид само на безвъзмездни средства в рамките на инструмента „Ускорител“ на ЕСИ може да се осигури на бенефициера само веднъж в рамките на „Хоризонт Европа“ и да възлиза най-много на 2,5 млн. евро;
- г) дялът от бюджета на инструмента „Ускорител“ на ЕСИ, предвиден за подкрепа във вид само на безвъзмездни средства, не може да надвишава [XY%].

Подкрепа във вид само на капиталови инструменти може да се осигурява единствено на бенефициер на подкрепа във вид само на безвъзмездни средства.

- 1а. Бенефициерът по линия на инструмента „Ускорител“ на ЕСИ е правен субект, който отговаря на определението за новосъздадено предприятие, малко или средно предприятие или в извънредни случаи дружество със средна пазарна капитализация²⁷, и е установен в държава членка или в асоциирана държава. Предложението може да се представи от бенефициера или с негово предварително съгласие от едно или повече физически лица или правни субекти, които възнамеряват да учредят бенефициера или да го подпомагат. Във втория случай споразумението за финансиране се подписва само с бенефициера.
- 2. Всички форми на финансов принос на Съюза, предоставян в рамките на смесено финансиране по линия на ЕСИ, се обхващат и предоставят с едно решение за отпускане на средства.
- 3. Предложенията се оценяват въз основа на индивидуалните им качества от външни независими експерти и се подбират в рамките на постоянно открита покана за представяне на предложения с крайни срокове, въз основа на членове 24—26, при спазване на параграф 4.

²⁷ Както е определено в член 2.

4. Критериите за отпускане са:
- а) високи постижения,
 - б) въздействие,
 - в) равнище на риска при действието, което би възпрепятствало инвестициите, качество и ефикасност на изпълнението и необходимост от подпомагане от Съюза.
5. Със съгласието на съответните заявители Комисията или органите за финансиране, изпълняващи „Хоризонт Европа“, може да представят направо за оценка по последния критерий за оценка предложение за действие за иновации и пазарно внедряване, което вече отговаря на първите два критерия, при спазване на следните кумулативни условия:
- а) предложението произтича от друго действие, финансирано по „Хоризонт 2020“, от настоящата програма;
 - б) предложението се основава на предходен преглед на проекта, извършен преди не повече от 2 години, в който предложението е оценено от гледна точка на високите постижения и въздействието, и подлежи на условията и процедурите, описани в работната програма.
6. Знакът „Печат за високи постижения“ може да се присъжда, ако са спазени следните кумулативни условия:
- а) бенефициерът е новосъздадено предприятие, малко или средно предприятие или дружество със средна пазарна капитализация,
 - б) предложението е било допустимо и е преминало приложимите прагове за първите два критерия за отпускане, посочени в параграф 4,
 - в) съответните дейности биха били допустими по иновационно действие.

7. За предложение, което е преминало оценката успешно, външните независими експерти предлагат съответното подпомагане по линия на „Ускорителя“ на ЕСИ, като вземат предвид поетия риск, както и ресурсите и времето, необходими за пускане и внедряване на иновацията на пазара.

Комисията има право да отхвърли предложение, избрано от външните независими експерти, поради основателни причини, включително с оглед на съответствието с целите на политиките на Съюза. Програмният комитет се уведомява за причините за подобно отхвърляне.

8. Компонентът на подпомагането по линия на „Ускорителя“ на ЕСИ, който представлява безвъзмездни средства или възстановим аванс, не може да надвишава 70 % от общите допустими разходи за избраното иновационно действие.
9. Условието за изпълнение на компонентите на подпомагането по линия на „Ускорителя“ на ЕСИ, които представляват капиталово финансиране или подлежащо на връщане подпомагане, се определят в Решение [Специфична програма].
10. В договора за избраното действие се определят конкретните етапни цели и съответните плащания по предварително финансиране и плащания на траншове от подпомагането по линия на „Ускорителя“ на ЕСИ.

При смесено финансиране по ЕСИ дейностите, свързани с иновационно действие, може да започнат и първото плащане по предварително финансиране в рамките на безвъзмездните средства или възстановимия аванс може да се преведе преди изпълнението на други компоненти от отпуснатото смесено финансиране по линия на ЕСИ. Изпълнението на тези компоненти е обвързано с постигането на конкретните етапни цели, определени в договора.

11. В съответствие с договора, ако етапните цели не са постигнати, действието се спира временно, изменя се или, когато е надлежно обосновано, се прекратява. То може да се прекрати и когато очакваното пазарно внедряване не може да се осъществи.

В извънредни случаи и след консултация с комитета на ЕСИ Комисията има право да реши да увеличи подпомагането по линия на „Ускорителя“ на ЕСИ, при условие че проектът бъде подложен на преглед от независими външни експерти. Програмният комитет се уведомява за такива случаи.

Глава VI

Експерти

Член 44

Назначаване на външни независими експерти

1. Външните независими експерти се определят и подбират въз основа на покани за представяне на заявления от отделни лица и покани, насочени към съответни организации, например научноизследователски агенции, научноизследователски институции, университети, организации за стандартизация, организации на гражданското общество или предприятия, с оглед създаването на база данни с подходящи кандидати. Чрез дерогация от член 237, параграф 3 от Финансовия регламент Комисията или съответният орган за финансиране може, ако това се прецени за уместно и в надлежно обосновани случаи, да избере, по прозрачен начин, експерт с подходяща квалификация извън базата данни.
2. В съответствие с член 237, параграфи 2 и 3 от Финансовия регламент външните независими експерти получават възнаграждение въз основа на стандартни условия. Ако това е обосновано, по-специално за конкретни експерти на високо равнище, на базата на съответните пазарни стандарти може да се предостави подходящо ниво на възнаграждение над стандартните условия.
3. В допълнение към член 38, параграфи 2 и 3 от Финансовия регламент имената на оценяващите заявления за безвъзмездни средства външни независими експерти, които са назначени в лично качество, и областта им на компетентност се публикуват най-малко веднъж годишно на уебсайта на Комисията или органа за финансиране. Тази информация се събира, обработва и публикува в съответствие с правилата на ЕС за защита на данните.
4. При определянето на външни независими експерти Комисията или съответният орган за финансиране взема съответни мерки, за да се осигури балансиран състав на експертните групи и групите за оценяване по отношение на уменията, опита, знанията, включително в областта на социалните и хуманитарните науки, географското разнообразие и представянето на половете, като се отчита положението в областта на съответната дейност.

ДЯЛ III

МОНИТОРИНГ, КОМУНИКАЦИЯ, ОЦЕНКА И КОНТРОЛ НА ПРОГРАМАТА

Член 45

Мониторинг и докладване

1. Показателите за докладване относно напредъка на програмата по отношение изпълнението на целите, определени в член 3, и пътищата на въздействие се съдържат в приложение V.
2. На Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 50 относно изменения на приложение V с цел допълване или изменяне на показателите за пътищата на въздействие, когато това е необходимо, както и определяне на изходни и целеви стойности.
3. Системата за докладване на качеството на изпълнението гарантира ефикасното, ефективно и навременно събиране на данните за мониторинга на изпълнението на програмата и на нейните резултати. За тази цел на получателите на средства от Съюза и, където е приложимо, на държавите членки, се налагат пропорционални изисквания за докладване²⁸.

Член 46

Информация, комуникация, публичност, както и използване и разпространение на резултатите

1. Получателите на финансиране от Съюза посочват неговия произход и гарантират видимостта на финансирането от Съюза (по-специално когато популяризират действията и резултатите от тях), като предоставят последователна, ефективна и пропорционална целева информация на различни видове публика, включително медиите и обществеността.

²⁸ Разпоредбите относно мониторинга на европейските партньорства се съдържат в приложение III към регламента.

2. Комисията осъществява информационни и комуникационни действия по отношение на програмата и нейните действия и резултати. На заинтересованите субекти се предоставят услуги за намиране на партньори, основани на данни и информация от анализи и мрежови връзки, за да образуват консорциуми за съвместни проекти, като се обърне особено внимание на установяването на възможности за създаване на контакти за правните субекти от държави членки с по-слаби резултати в областта на научните изследвания и иновациите. Въз основа на такива анализи може да се организират специални мероприятия за създаване на контакти в зависимост от конкретните покани за представяне на предложения. Финансовите ресурси, отпуснати на програмата, допринасят също така за институционалната комуникация на политическите приоритети на Съюза, доколкото те са свързани с целите, посочени в член 3.
3. Комисията също така изготвя стратегия за разпространение и използване на резултатите за повишаване на достъпността и разпространението на генерираните в рамките на програмата познания и резултати от научни изследвания и иновации, за да се ускори използването им с оглед на възприемането им от пазара и да се засили въздействието на програмата. Финансовите ресурси, отпуснати на програмата, допринасят също така за институционалната комуникация на политическите приоритети на Съюза, както и на дейностите по информация, комуникация, публичност, разпространение и използване на резултатите, доколкото тези приоритети и дейности са свързани с целите, посочени в член 3.

Член 47

Оценка на програмата

1. Оценките на програмата се извършват своевременно, така че да може да се използват в процеса на вземане на решения относно програмата и нейния приемник, както и други инициативи, относими към научните изследвания и иновациите.
2. Междинната оценка на програмата се извършва с помощта на независими експерти, подбрани въз основа на прозрачен процес, след като за изпълнението на програмата се натрупа достатъчно информация, но не по-късно от четири години след започване на изпълнението на програмата. Тя включва оценка на дългосрочното въздействие на предходни рамкови програми и служи като основа за адаптиране на изпълнението на програмата, когато е целесъобразно.

3. В края на изпълнението на програмата, но не по-късно от четири години след края на периода, посочен в член 1, Комисията извършва окончателна оценка на програмата. Тя включва оценка на дългосрочното въздействие на предходни рамкови програми.
4. Комисията представя заключенията от оценките и своите констатации на Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите.

Член 48

Одити

1. Системата за контрол на програмата осигурява подходящ баланс между доверието и контрола, като се вземат предвид административните и другите разходи за контрол на всички равнища, особено за бенефициерите.
2. Одитната стратегия на програмата се основава на финансов одит на представителна извадка от разходите за цялата програма. Представителната извадка се допълва от подбор въз основа на оценка на рисковете, свързани с разходите. Действията, които получават съвместно финансиране от различни програми на Съюза, се одитират само веднъж, като се обхващат всички съответни програми и приложимите им правила.

3. Освен това Комисията или органът за финансиране може да разчита на комбинирани прегледи на системите на равнище бенефициер. Тези комбинирани прегледи са незадължителни за някои видове бенефициери и се състоят от одит на системите и процесите, който се допълва от одит на операциите и се извършва от компетентен независим одитор, квалифициран да извършва задължителен одит на счетоводни документи в съответствие с Директива 2006/43/ЕО²⁹. Те може да се използват от Комисията или от органа за финансиране за определяне на общата увереност относно доброто финансово управление на разходите, както и за преразглеждане на нивото на последващите одити и на сертификатите за финансовите отчети.
4. В съответствие с член 127 от Финансовия регламент Комисията или органът за финансиране може да разчита на одити относно използването на приноса от Съюза, извършени от други лица или субекти, включително различни от тези, на които институции или органи на Съюза са възложили извършването на одити.
5. Одитите може да се извършват до две години след плащането на остатъка.

Член 49

Защита на финансовите интереси на Съюза

1. Комисията или нейни представители и Сметната палата имат правомощия за извършване на одити или — когато се отнася за международни организации — на проверки в съответствие с постигнатите с тях споразумения, по документи и на място, на всички бенефициери на безвъзмездни средства, изпълнители и подизпълнители, които са получили средства от Съюза съгласно настоящия регламент.

²⁹ Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2006 г. относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети, за изменение на директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета и за отмяна на Директива 84/253/ЕИО на Съвета (ОВ L 157, 9.6.2006 г., стр. 87).

2. Европейската служба за борба с измамите (OLAF) може да извършва административни разследвания, включително проверки и инспекции на място, в съответствие с разпоредбите и процедурите, предвидени в Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 на Съвета, за да установи дали е имало измами, корупция или друга незаконна дейност, засягаща финансовите интереси на Съюза, във връзка с финансиране или бюджетни гаранции от Съюза съгласно настоящия регламент.
3. От компетентните органи на трети държави и международни организации може да се поиска да сътрудничат и с Европейската прокуратура, в съответствие със споразуменията за правна взаимопомощ, когато тя разследва престъпления, попадащи в нейната компетентност съгласно Регламент (ЕС) 2017/1939.
4. Без да се засягат параграфи 1 и 2, споразуменията за сътрудничество с трети държави и с международни организации, договорите, споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства и другите правни ангажименти, както и споразуменията за установяване на бюджетна гаранция, които са резултат от изпълнението на настоящия регламент, съдържат разпоредби, с които на Комисията, на Сметната палата и на OLAF изрично се предоставя правомощие да извършват такива одити, проверки на място и инспекции в рамките на съответната си компетентност. Това включва разпоредби, които да гарантират, че всички трети страни, които участват в изпълнението на средства от Съюза или на операция по финансиране, подпомагана изцяло или частично чрез бюджетна гаранция, предоставят равностойни права.

Член 50

Упражняване на делегирането

1. Правомощието да приема делегирани актове се предоставя на Комисията при спазване на предвидените в настоящия член условия.
2. Правомощието да приема делегирани актове, посочено в член 45, параграф 2, се предоставя на Комисията до 31 декември 2028 г.

3. Делегирането на правомощия, посочено в член 45, параграф 2, може да бъде оттеглено по всяко време от Европейския парламент или от Съвета. С решението за оттегляне се прекратява посоченото в него делегиране на правомощия. Оттеглянето поражда действие в деня след публикуването на решението в *Официален вестник на Европейския съюз* или на по-късна дата, посочена в решението. То не засяга действителността на делегираните актове, които вече са в сила.
4. Преди приемането на делегиран акт Комисията се консултира с експерти, определени от всяка държава членка в съответствие с принципите, залегнали в Междуетноститутуционалното споразумение за по-добро законотворчество от 13 април 2016 г.
5. Веднага след като приеме делегиран акт, Комисията нотифицира акта едновременно на Европейския парламент и на Съвета.
6. Делегиран акт, приет съгласно член 45, параграф 2, влиза в сила единствено ако нито Европейският парламент, нито Съветът не са представили възражения в срок от два месеца след нотифицирането на същия акт на Европейския парламент и на Съвета или ако преди изтичането на този срок и Европейският парламент, и Съветът са уведомили Комисията, че няма да представят възражения. Посоченият срок се удължава с два месеца по инициатива на Европейския парламент или на Съвета.

ДЯЛ IV

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 51

Отмяна

Регламент (ЕС) № 1291/2013 и Регламент (ЕС) № 1290/2013 се отменят, считано от 1 януари 2021 г.

Член 52

Преходни разпоредби

1. Настоящият регламент не засяга продължаването или изменението на съответните действия съгласно Регламент (ЕС) № 1291/2013 и Регламент (ЕС) № 1290/2013, които продължават да се прилагат за тези действия до тяхното приключване. Работните планове и действията, предвидени в работните планове, които са приети съгласно Регламент (ЕС) № 1290/2013 и съгласно съответните основни актове на органите за финансиране, продължават да се уреждат от Регламент (ЕС) № 1290/2013 и тези основни актове до своето приключване.
2. Финансовият пакет за програмата може да обхваща и разходи за техническа и административна помощ, необходими, за да се гарантира преходът между програмата и мерките, приети по нейния предшественик Регламент (ЕС) № 1291/2013.

Член 53

Влизане в сила

Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на година.

За Европейския парламент

За Съвета

Председател Председател

ПРИЛОЖЕНИЕ I

ОБЩИ РАМКИ НА ДЕЙНОСТИТЕ

Общите и специфичните цели на програмата, посочени в член 3, се осъществяват чрез областите на интервенция и общите рамки на дейностите, описани в настоящото приложение, както и в приложение I към специфичната програма.

(1) Стълб I „Високи постижения в научната област“

Чрез следните дейности по този стълб, в съответствие с член 4, се насърчават високите научни постижения, привличат се най-талантливите хора в Европа, предоставя се подходяща подкрепа за изследователи, които са в начален етап, и подпомагане на създаването и разпространението на високите научни постижения, висококачествени знания, методологии и умения, технологии и решения на глобалните социални, екологични и икономически предизвикателства. Той съдейства също така за другите специфични цели на програмата, описани в член 3.

- а) Европейски научноизследователски съвет: Осигуряване на привлекателно и гъвкаво финансиране, с което да се даде възможност на талантиви изследователи с творчески дух и на техните екипи да следват най-перспективните направления на границата на научните познания, независимо от тяхната националност и държава на произход, въз основа на конкуренция, основаваща се единствено на критерия за високи постижения.

Област на интервенция: Наука, разширяваща границите на познанието.

- б) Действия „Мария Склодовска-Кюри“: Осигуряване на нови знания и умения на изследователите чрез мобилност и сътрудничество в различни държави, сектори и дисциплини, подобряване на системите за обучение и кариерно развитие, структуриране и подобряване на институционалните и националните системи за подбор на кадри, като се вземат предвид Европейската харта на изследователите и Кодекса за поведение при подбора на изследователи; по този начин действията „Мария Склодовска-Кюри“ допринасят за полагане на основите на високите постижения на Европа в областта на научните изследвания, а където е необходимо, и за стимулиране на заетостта, растежа и инвестициите, както и за решаване на настоящите и бъдещите предизвикателства пред обществото.

Области на интервенция: Подхранване на високи постижения чрез мобилност на изследователите в различни държави, сектори и дисциплини; развиване на нови умения чрез отлични възможности за обучение на изследователите; укрепване на човешките ресурси и уменията в рамките на европейското научноизследователско пространство, включително подпомагане на изследователи да се завърнат в своята държава на произход и в Съюза; подобряване и улесняване на полезните взаимодействия; популяризиране на обществените кампании.

- в) Научноизследователски инфраструктури: Обезпечаване на Европа с устойчиви научноизследователски инфраструктури на световно равнище, които са отворени и достъпни за най-добрите изследователи от Европа и извън нея. Насърчаване на използването на съществуващите научноизследователски инфраструктури, включително финансираните от ЕСИФ. По този начин се подобрява потенциалът на научноизследователската инфраструктура, която подпомага напредъка на науката и иновациите и дава възможност за отворена наука с високи постижения в научната област, в съответствие с принципите FAIR, наред с дейности в съответната политика на Съюза и международното сътрудничество.

Области на интервенция: Консолидиране и развитие на европейските научноизследователски инфраструктури; откриване, интегриране и свързване на научноизследователските инфраструктури; укрепване на европейската политика в областта на научноизследователските инфраструктури и международното сътрудничество; укрепване на ролята на европейските научноизследователски инфраструктури и на дейностите в областта на иновациите и обучението.

(2) Стълб II „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост“

Чрез следните дейности по този стълб, в съответствие с член 4, се подпомагат създаването и по-доброто разпространение на висококачествени нови знания, технологии и устойчиви решения, укрепва се конкурентоспособността на европейската промишленост, засилва се въздействието на научните изследвания и иновациите при разработването, подкрепата и осъществяването на политиките на Съюза и се допринася за възприемането на новаторски решения в промишлеността, особено в МСП и новосъздадените предприятия, и обществото, чрез които да се атакуват глобалните предизвикателства. Той съдейства също така за другите специфични цели на програмата, описани в член 3.

Социалните и хуманитарните науки се интегрират изцяло във всички клъстери, включително специфичните и специализираните дейности.

За постигането на максимален ефект от гъвкавост и взаимодействия, научноизследователските и иновационните дейности се организират в шест тематични групи (кълъстери), които поотделно и заедно ще насърчават сътрудничеството между различни дисциплини, сектори и политики, както и трансграничното и международното сътрудничество. В този стълб от „Хоризонт Европа“ ще бъдат обхванати дейности с най-различни равнища на технологична готовност, включително ниски равнища на технологична готовност.

Всеки кълъстер допринася за постигането на няколко цели за устойчиво развитие; редица сред целите за устойчиво развитие са подкрепени от повече от един кълъстер.

Научноизследователските и иновационните дейности се изпълняват в рамките на и между следните кълъстери:

- а) Кълъстер „Здравеопазване“: подобряване и опазване на здравето на гражданите от всички възрасти чрез натрупване на нови знания, разработване на иновативни решения и гарантиране, където е уместно, на свързана с пола перспектива за предотвратяване, диагностициране, проследяване и лечение на заболявания; смекчаване на рисковете за здравето, защита на населението и подкрепа за постигане на добро здраве и благоденствие, по-специално на работното място; по-справедливи, по-устойчиви и по-ефективни от гледна точка на разходите системи на обществено здраве; предотвратяване на свързани с бедността заболявания; и подкрепа и създаване на възможност за участие на пациентите и самоуправление.

Области на интервенция: здраве през целия живот; екологични и социално-здравни детерминанти; незаразни и редки болести; инфекциозни болести, включително свързани с бедността и пренебрегвани заболявания; инструменти, технологии и цифрови решения в областта на здравето и грижите, включително персонализирана медицина; системи за здравеопазване.

- б) Кълъстер „Култура и приобщаващо общество“: укрепване на демократичните ценности, включително принципите на правовата държава и основните права, опазване на нашето културно наследство и насърчаване на общественно-икономическите трансформации, които допринасят за приобщаването и растежа, включително управление на миграцията и интеграция на мигрантите.

Области на интервенция: управление и демокрация; културно наследство; социални и икономически трансформации.

- в) Клъстер „Гражданска сигурност за обществото“: реагиране на предизвикателствата, породени от продължаващите заплахи за сигурността, включително киберпрестъпността, както и от природни и предизвикани от човека бедствия.

Области на интервенция: устойчиви на бедствия общества; защита и сигурност; киберсигурност.

- г) Клъстер „Цифрова сфера, промишленост и космическо пространство“: укрепване на капацитета и независимостта на Европа в областта на ключовите базови технологии за цифровизация и производство, както и в областта на космическите технологии, по цялата верига на стойността, с цел изграждане на конкурентоспособна, цифрова, нисковъглеродна и кръгова промишленост; гарантиране на устойчиви доставки на суровини; разработване на авангардни материали и осигуряване на основа за напредък и иновации по отношение на глобалните обществени предизвикателства.

Области на интервенция: производствени технологии; ключови цифрови технологии; нововъзникващи базови технологии; авангардни материали; изкуствен интелект и роботика; интернет от следващо поколение; авангардни изчислителни технологии и технологии на големите информационни масиви; кръгови отрасли; нисковъглеродна и чиста промишленост; космическо пространство, включително наблюдение на Земята.

- д) Клъстер „Климат и енергетика“: борба с изменението на климата чрез по-добро разбиране на причините, развитието, рисковете, въздействията и възможностите, както и чрез превръщането на сектора на енергетиката в по-благоприятен за климата и околната среда, по-ефикасен и по-конкурентоспособен, по-интелигентен, по-безопасен и по-устойчив, чрез подобряване на устойчивостта на Съюза спрямо външни сътресения и промяна на социалното поведение с оглед на ЦУР.

Области на интервенция: наука за климата и решения в областта на климата; енергийни доставки; енергийни системи и мрежи; сгради и промишлени съоръжения в енергиен преход; общности и градове; конкурентоспособност на промишлеността в областта на транспорта; съхраняване на енергия.

- дд) Клъстер „Мобилност“: превръщане на транспортния сектор, включително превозните средства, в по-благоприятен за климата и околната среда, по-ефикасен и по-конкурентоспособен, по-интелигентен, по-безопасен и по-устойчив.

Области на интервенция: конкурентоспособност на промишлеността в областта на транспорта; чист, безопасен и достъпен транспорт и мобилност; интелигентна мобилност;

- е) Клъстер „Биоикономика, храни, природни ресурси и околна среда“: опазване на околната среда, възстановяване, устойчиво управление и използване на природни и биологични ресурси от сушата и морето, за да се спре загубата на биологично разнообразие, за осигуряване на продоволствената и хранителната сигурност за всички и преход към нисковъглеродна кръгова икономика с ефикасно използване на ресурсите и устойчива биоикономика.

Области на интервенция: наблюдение на околната среда; биологично разнообразие и природни ресурси; селско стопанство, горско стопанство и селски райони; морета, океани и вътрешни води; продоволствени системи; иновационни системи, основаващи се на биотехнологии в биоикономиката на ЕС; кръгови системи.

- ж) Преки действия на Съвместния изследователски център (JRC) извън ядрената област: Създаване на висококачествени научни доказателства, които да се използват за ефикасни и достъпни качествени публични политики. Новите инициативи и предложения за законодателство на ЕС имат нужда от прозрачни, всеобхватни и балансиращи доказателства, които са разумно изготвени, а изпълнението на политиките се нуждае от доказателства, които са премерени и наблюдавани. JRC ще предоставя на политиките на Съюза независими научни данни и техническа подкрепа през целия цикъл на политиката. JRC ще насочи своите научни изследвания към политическите приоритети на ЕС.

Области на интервенция: здравеопазване; приобщаване, творчество и култура, гражданска сигурност за обществото; цифрова сфера и промишленост; климат, енергия и мобилност; биоикономика, храни, природни ресурси и околна среда; подкрепа за функционирането на вътрешния пазар и икономическото управление на Съюза; подкрепа за държавите членки при прилагане на законодателството и разработване на стратегии за интелигентна специализация; аналитични инструменти и методи за създаването на политики; управление на знанията; трансфер на знания и технологии; подкрепа от страна на науката за платформи на политиката.

(3) Стълб III „Иновативна Европа“

Чрез следните дейности по този стълб, в съответствие с член 4, се насърчават всички форми на иновации, предимно в рамките на МСП, чрез улесняване на технологичното развитие, представянето и предаването на знанията, и се засилва внедряването на иновационните решения. Той съдейства също така за другите специфични цели на програмата, описани в член 3. ЕСИ ще работи основно посредством два вида действие: инструмента „Изследвач“, прилаган главно чрез съвместни научни изследвания, и инструмента „Ускорител“.

- а) Европейски съвет по иновациите: насърчаване на всички форми на иновации със силен акцент върху водещите до пробив и революционните иновации с потенциал за разрастване на равнището на ЕС и на международно равнище.

Области на интервенция: инструмент „Изследвач“, който има за цел подкрепата на бъдещи и нововъзникващи технологии, водещи до пробив и създаващи пазари, и/или „дълбоки технологии“; инструмент „Ускорител“, който има за цел да се преодолее недостигът от финансиране между крайните етапи на научноизследователските и иновационните дейности и възприемането на иновациите от пазара, за ефективно внедряване на водещи до пробив иновации, които създават нови пазари, и за разрастване на дружества, когато пазарът не предоставя надеждно финансиране; и допълнителни дейности, като например награди, стипендии и бизнес услуги с добавена стойност.

- б) Европейски иновационни екосистеми

Области на интервенция: свързване, където е уместно в сътрудничество с ЕИТ, с национални и регионални участници в областта на иновациите и подкрепа за прилагането на съвместни трансгранични иновационни програми от държавите членки, регионите и асоциираните държави — от обмена на опит и знания относно регулирането на иновациите и усъвършенстването на междуличностните умения в областта на иновациите до научноизследователските и иновационни действия, включително водените от потребителите иновации — за да се повиши ефективността на европейската система за иновации. Това следва да се изпълнява в полезно взаимодействие, наред с другото, с подпомагането по линия на ЕФРР за иновационни екосистеми и междурегионални партньорства по теми, свързани с интелигентната специализация.

- в) Европейски институт за иновации и технологии

[Области на интервенция: укрепване и разширяване на устойчивите иновационни системи в цяла Европа; насърчаване на развиването на предприемачески и иновационни умения в перспективата на учене през целия живот и подкрепа за трансформацията на университетите в ЕС в посока предприемачество; представяне на пазара на нови решения на глобалните обществени предизвикателства; полезни взаимодействия и добавена стойност в рамките на „Хоризонт Европа“; свързване на подкрепата за обещаващи автори на широкомащабни/високорискови иновации на ЕИС с обещаващи иноватори чрез подпомагане на стартиращи предприятия и разрастващи се дружества.].

4) Част „Разширяване на участието и засилване на европейското научноизследователско пространство“

Чрез следните дейности, в съответствие с член 4, тази част от програмата ще оптимизира приноса на програмата за разширяване на участието и укрепване на европейското научноизследователско пространство. Нейната цел е да се укрепват връзките на сътрудничество в цяла Европа и да се отворят европейските мрежи в областта на научните изследвания и иновациите, както и да се използва потенциалът от таланти в Съюза. Освен това тя допринася за повишаване на видимостта на науката в обществото. Тя съдейства за другите специфични цели на програмата, описани в член 3, включително специфични мерки за увеличаване на участието на държави членки с по-слаби резултати в областта на научните изследвания и иновациите. Тази част се намира в основата на цялата програма и ще подпомага дейности, допринасящи за привличане на таланти, насърчаване на движението на мозъци и предотвратяване на изтичането на мозъци, за една Европа, която се основава в по-голяма степен на знанието и иновациите, зачита равенството между половете и стои начело на световната конкуренция, стимулиране на транснационалното сътрудничество, като по този начин се оптимизират националните предимства и потенциал в рамките на едно добре функциониращо европейско научноизследователско пространство (ЕНП), в което знанията и висококвалифицираната работна ръка се движат свободно, резултатите от научните изследвания и иновациите се разпространяват широко, разбират се и се посрещат с доверие от информирани граждани и са в услуга на обществото като цяло, а политиката на ЕС, по-специално в областта на научните изследвания и иновациите, се основава на висококачествени научни доказателства.

Тя също така подпомага дейности, насочени към подобряване на качеството на предложенията от правни субекти от държави членки с по-слаби резултати в областта на научните изследвания и иновациите, например професионални предварителни проверки и консултации във връзка с предложенията, и към насърчаване на дейностите на националните звена за контакт в подкрепа за създаването на международни мрежи, както и дейности, насочени към подпомагане на правни субекти от държави членки с по-слаби резултати в областта на научните изследвания и иновациите да се присъединят към вече избрани съвместни проекти, в които не участват правни субекти от тези държави членки.

Области на интервенция: разширяване на участието и споделяне на високи научни постижения чрез формиране на екипи, изграждане на връзки, катедри на ЕНП, европейско сътрудничество в областта на науката и технологиите (COST) и дейности за насърчаване на „движението на мозъци“; реформиране и засилване на европейската система за научни изследвания и иновации, например чрез подкрепа за реформите в националните политики в областта на научните изследвания и иновациите, осигуряване на привлекателна кариерна среда за изследователите и подкрепа за равенството между половете и гражданската наука.

ПРИЛОЖЕНИЕ Ia

ЕВРОПЕЙСКИ ИНСТИТУТ ЗА ИНОВАЦИИ И ТЕХНОЛОГИИ (ЕИТ)

При изпълнението на дейностите от програмата на ЕИТ се прилага следното:

[1. **Обосновка**

Както ясно се посочва в доклада на Групата на високо равнище за постигането на максимално въздействие от програмите на ЕС за научни изследвания и иновации (Група на високо равнище „Лами“), пътят напред е да се „образоваме за бъдещето и да инвестираме в хора, които ще осъществят промяната“. По-специално европейските университети са приканени да стимулират предприемачеството, да разрушават междудисциплинарните граници и да институционализират силното извъндисциплинарно сътрудничество между академичните и промишлените среди. Според последните проучвания достъпът до талантиви кадри е засега най-важният фактор, който влияе на избора на място от европейските новосъздадени предприятия. Възможностите за образование и обучение в областта на предприемачеството изпълняват ключова роля в изграждането на бъдещи иноватори и в развитието на способностите на съществуващите такива да разраснат бизнеса си до по-успешни нива. Основни съставки за развиването на иновационна екосистема са достъпът до талантиви предприемачи и до професионални услуги, капитал и пазари на равнището на ЕС, както обединяването на ключови участници в областта на иновациите около обща цел. Необходимо е да се координират усилията в целия ЕС, за да се създаде критична маса от взаимосвързани предприемачески клъстери и екосистеми в целия ЕС;

Все още са нужни усилия за развиването на екосистеми, в които лесно да си взаимодействат изследователи, иноватори, промишлени сектори и държавни администрации. Иновационните екосистеми всъщност все още не работят оптимално по редица причини:

- Взаимодействието между участниците в иновациите все още е препятствано от организационните, регулаторни и културни бариери помежду им;
- Усилията за укрепването на иновационните системи все още нямат достатъчно координация и ясен фокус върху конкретни цели и въздействие.

С цел преодоляване на бъдещите предизвикателства, възползване от възможностите за нови технологии и принос към устойчивия икономически растеж, работните места, конкурентоспособността и благосъстоянието на гражданите на Европа, е необходимо допълнително да се засили капацитетът за иновации на Европа посредством: насърчаване на създаването на нова среда, благоприятна за сътрудничество и иновации; укрепване на капацитета за иновации на академичния и научноизследователския сектор; подкрепа за новото поколение предприемачи; стимулиране на създаването и развиването на иновационни проекти.

Характерът и мащабът на свързаните с иновациите предизвикателства изискват свързване и мобилизиране на действащите лица и ресурсите в европейски мащаб, като се поощрява трансграничното сътрудничество; Необходимо е да се премахне изолацията по дисциплини и по вериги за създаване на стойност, както и да се насърчи създаването на благоприятна среда за ефективен обмен на знания и експертен опит с цел развитие и привличане на талантиливи предприемачи;

2. Области на интервенция

2.1. *Устойчиви иновационни екосистеми в цяла Европа*

В съответствие с регламента за ЕИТ и стратегическата иновационна програма на ЕИТ, ЕИТ ще играе важна роля за укрепването на устойчивите иновационни екосистеми в цяла Европа. По-специално, ЕИТ ще продължи да действа най-вече чрез своите общности на знание и иновации (ОЗИ), широкомащабните европейски партньорства, които работят по конкретни обществени предизвикателства. Той ще продължи да усъвършенства иновационните екосистеми около тях, като ги отваря и насърчава интеграцията на научни изследвания, иновации и образование. Освен това ЕИТ ще допринася за премахването на съществуващите разлики в резултатите от иновациите в Европа, като разширява своята Регионална иновационна схема (EIT-RIS). ЕИТ ще работи с иновационни екосистеми, които демонстрират висок потенциал за иновация, на базата на стратегия, тематична съгласуваност и въздействие, в близко взаимодействие със стратегиите и платформите за интелигентна специализация.

Общи рамки

- Повишаване на ефективността на съществуващите общности на знание и иновации, улесняване на прехода към финансова самостоятелност в дългосрочен план и създаване на нови такива общности в малък брой тематични области;

- Ускоряване на високите постижения в региони на държави, които имат слаби или средни резултати в иновациите, в тясно сътрудничество със съответните структурни фондове, когато е целесъобразно.

2.2. *Предприемачески и иновационни умения в перспективата на учене през целия живот, включително повишаване на капацитета на университетите в Европа*

Образователните дейности на ЕИТ ще се разширяват с цел насърчаване на иновациите и предприемачеството чрез по-добро образование и обучение. Засиленият акцент върху развитието на човешкия капитал ще се основава на разширяването на съществуващите образователните програми на ОЗИ на ЕИТ с цел да продължават да предлагат на студентите и професионалистите висококачествени учебни програми, базирани на иновации и предприемачество, в съответствие по-специално със стратегията на ЕС за промишленост и умения. Тук могат да участват изследователи и иноватори, подпомагани по други части на „Хоризонт Европа“, особено по МСК. ЕИТ ще подпомага и модернизирването на университетите в цяла Европа и тяхната интеграция в иновационните екосистеми чрез стимулиране и увеличаване не предприемаческия им потенциал и капацитет и насърчаването им по-добре да предвиждат изискванията за нови умения.

Общи рамки

- Разработване на иновативни учебни програми, които отчитат бъдещите потребности на промишлеността, междудисциплинарни програми, предлагани на студентите, предприемачите и специалистите в цяла Европа и извън нея, когато специализираните знания и специфичните за секторите знания се съчетават с предприемачески и иновационни умения, като например високотехнологични умения в областта на цифровите и главните базови технологии;
- Укрепване и разширяване на обозначението ЕИТ с цел повишаване на видимостта и признанието на ЕИТ, на образователните програми, основани на партньорства между различните висши учебни заведения, научноизследователски центрове и предприятия, както и предлагане на учебни програми за учене чрез практика и целенасочено предприемаческо обучение и международна, междуинституционална и междусекторна мобилност;

- Развитие на капацитета на сектора за висше образование за иновации и предприемачество, като се използва експертният опит на общността на ЕИТ за свързване на образование, научни изследвания и бизнес;
- Укрепване на ролята на общността от бивши възпитаници на ЕИТ като пример за подражание за новите студенти и влиятелно средство за комуникация на въздействието на ЕИТ;

2.3. Нови решения за пазара

ЕИТ ще улеснява и ще дава възможност на предприемачите, иноваторите, изследователите, преподавателите, студентите и други участници областта на иновациите да работят съвместно в междудисциплинарни екипи, в които ще генерират идеи и ще ги превръщат както в поетапни, така и в дисруптивни иновации. Дейностите ще се характеризират с отворен иновационен и трансграничен подход с акцент върху включването на съответни дейности от Триъгълника на знанието, които са необходими за техния успех (напр. популяризаторите на даден проект могат да подобрят достъпа си до: специално квалифицирани висшисти, водещи потребители, новосъздадени предприятия с иновативни идеи, предприятия извън вътрешния пазар със съответни допълващи активи и т.н.).

Общи рамки

- Подкрепа за разработването на нови продукти и услуги, за които участниците в Триъгълника на знанието ще си сътрудничат, за да подготвят решенията за пускане на пазара;
- Предоставяне на услуги и подкрепа на високо равнище на иновативни предприятия, включително техническа помощ за фината настройка на продукти и услугите, наставничество по същество, подкрепа за привличане на целеви клиенти и набиране на капитал с цел бързо достигане на пазара и ускоряване на растежа им;

2.4. *Полезни взаимодействия и добавена стойност в „Хоризонт Европа“*

ЕИТ ще увеличи усилията си за мобилизиране на полезните взаимодействия и взаимното допълване между различни участници и инициативи на равнището на ЕС и на глобално равнище и ще разшири своята мрежа от сътрудничащи си организации на стратегическо и оперативно ниво.

Общи рамки

- Сътрудничество с ЕИТ при рационализирането на подпомагането (финансиране и услуги), която се предлага на иновативните предприятия на етапите на създаване и на разрастване на предприятието, особено чрез ОЗИ;
- Планиране и изпълнение на дейностите на ЕИТ с цел максимално оползотворяване на полезните взаимодействия и взаимното допълване между действията по стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост“;
- Ангажиране с държавите — членки на ЕС, както на национално, така и на регионално равнище, започване на структуриран диалог и координиране на усилията за използване на полезните взаимодействия с национални и регионални инициативи, включително стратегиите за интелигентна специализация, с цел определяне, споделяне и разпространение на добрите практики и поуците;
- Споделяне и разпространение на добрите практики и поуците и допринасяне за политиката в областта на иновациите в Европа в координация с други части от „Хоризонт Европа“;
- Осигуряване на принос към обсъждането на иновационната политика и към формулирането и прилагането на политическите приоритети на ЕС чрез непрекъсната работа със съответните служби на Европейската комисия, други програми на ЕС и заинтересованите страни по тях, както и допълнително изследване на възможностите в рамките на инициативите за прилагане на политиките;
- Използване на полезните взаимодействия с други програми на ЕС, подпомагащи развитието на човешкия капитал и иновациите (напр. ЕСФ+, ЕФРР, Еразъм и COSME плюс/единен пазар);

- Изграждане на стратегически съюзи с ключови субекти в областта на иновациите на равнището на ЕС и на международно равнище, и подпомагане на ОЗИ с цел сътрудничество и връзки с основни партньори от Триъгълника на знанието от трети държави с цел отваряне на нови пазари за подпомагани от ОЗИ решения и привличане на финансиране и таланти от други страни. Насърчава се участието на трети държави.]

ПРИЛОЖЕНИЕ II

ВИДОВЕ ДЕЙСТВИЯ

Програмата се осъществява чрез ограничен брой видове действия, които се характеризират с различните си цели или условия.

Основните видове действия са следните:

- Научноизследователски и иновационни действия: действия, които включват преди всичко дейности за създаване на нови знания и/или проучване на осъществимостта на нова или подобрена технология, продукт, процес, услуга или решение. Това може да включва фундаментални и приложни научни изследвания, разработване и интегриране на технологии, изпитване, демонстрация и валидиране на прототипи от малък мащаб в лаборатория или в симулирана среда;
- Иновационни действия: действия, които включват преди всичко дейности, пряко предназначени за изготвяне на планове и договорености или проекти за нови, променени или подобрени продукти, процеси или услуги, в това число евентуално изготвяне на прототипи, изпитвания, демонстрации, пилотни проекти, мащабно валидиране на продукти и въвеждане на пазара;
- Действия за иновации и пазарно внедряване: действия, които обхващат иновационно действие и други дейности, необходими за внедряването на иновация на пазара, включително разрастването на дружества, и предоставят смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ (комбинация от безвъзмездно финансиране и частно финансиране);
- Научни изследвания на ЕНС (включително схемата на ЕНС „Доказване на концепцията“): научноизследователски действия, които се водят от главен изследовател и домакин на които са един или повече бенефициери (само от ЕНС);
- Действия, свързани с обучение и мобилност: действия, насочени към усъвършенстване на уменията, знанията и перспективите за професионално развитие на изследователите на базата на мобилност между отделните държави и, ако е целесъобразно, между сектори или дисциплини;

- Действие по съфинансиране на програма: действия за осигуряване на многогодишно съфинансиране на програма от дейности, която е създадена и/или се изпълнява от субекти, които управляват и/или финансират програми за научни изследвания и иновации и са различни от органите за финансиране на Съюза. Такава програма от дейности може да подпомага осъществяване на контакти, координация, научни изследвания, иновации, пилотни действия, действия за иновации и пазарно внедряване, действия, свързани с обучение и мобилност, повишаване на осведомеността, комуникация, разпространение и използване на резултати, съответното финансово подпомагане, например под формата на безвъзмездни средства, награди, поръчки, както и смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ или съчетание от всичко това. Действията по съфинансиране на програма могат да се изпълняват пряко от тези образувания или от трети страни от тяхно име;
- Действия за поръчки за продукти в предпазарен стадий: действия, чиято основна цел е осъществяването на поръчки за продукти в предпазарен стадий, изпълнявани от бенефициери, които са възлагащи органи или възложители;
- Действия за обществени поръчки за новаторски решения: действия, чиято основна цел е осъществяването на съвместни или координирани обществени поръчки за новаторски решения, изпълнявани от бенефициери, които са възлагащи органи или възложители;
- Координационни и спомагателни действия: действия, които допринасят за постигането на целите на програмата, с изключение на научноизследователски и иновационни действия (освен ако не са предприети по линия на компонент „Разширяване на участието и споделяне на високи научни постижения“ от частта „Разширяване на участието и укрепване на европейското научноизследователско пространство“), като например стандартизация, разпространение на резултати, повишаване на осведомеността, комуникация, осъществяване на контакти, координация или спомагателни услуги, диалози по политиката, обмяна на опит и проучвания; координация „отдолу нагоре“ без съфинансиране на научноизследователските дейности от ЕС, която позволява сътрудничество между юридически лица от държавите членки и асоциираните държави с оглед на засилване на европейското научноизследователско пространство;
- Насърчителни награди: награди, чрез които се стимулират инвестициите в определена посока, като се определя цел преди извършването на работата;

- Награди за признание: награди, с които се възнаграждават минали постижения и изключителна работа след нейното изпълнение;

Обществена поръчка: за изпълнение на части от програмата, свързани със стратегическите интереси и независимостта на Съюза, и за организиране, за собствени цели на Комисията, на обществени поръчки за проучвания, продукти, услуги и капацитет; обществените поръчки може също така да са под формата на поръчки за продукти в предпазарен стадий или обществени поръчки за новаторски решения, които се осъществяват от Комисията или от органите за финансиране от тяхно име или съвместно с възлагащи органи и възложители от държавите членки и асоциираните държави.

- Непреки действия: научноизследователски и иновационни дейности, за които Съюзът осигурява финансово подпомагане и които се осъществяват от участниците;
- Преки действия: научноизследователски и иновационни дейности, които се осъществяват от Комисията посредством нейния Съвместен изследователски център (JRC).

ПРИЛОЖЕНИЕ III

ПАРТНЬОРСТВА

Подборът и изпълнението, мониторингът, оценката и постепенното прекратяване или подновяването на европейските партньорства се извършват въз основа на следните критерии:

1) Подбор:

- а) Представяне на доказателства, че европейското партньорство е по-ефективно при постигане на съответните цели на програмата благодарение на участието и ангажимента на партньорите, по-специално в осигуряването на ясно въздействие за ЕС и неговите граждани, особено с оглед на отговаряне на глобалните предизвикателства и целите на научните изследвания и иновациите, осигуряване на конкурентоспособността на ЕС и на принос за укрепването на европейското научноизследователско и иновационно пространство и, по целесъобразност, на международните ангажименти.

В случай на институционализирани европейски партньорства, създадени в съответствие с член 185 от ДФЕС, е задължително участието на най-малко 40 % от държавите — членки на ЕС.

- б) Съгласуваност и полезни взаимодействия на европейското партньорство в рамките на научните изследвания и иновациите на ЕС при възможно най-голямо спазване на правилата на „Хоризонт Европа“;
- в) Прозрачност и отворен характер на европейското партньорство по отношение на набелязването на приоритетите и целите във връзка с очакваните резултати и въздействие, както и във връзка с участието на партньорите и заинтересованите страни от цялата верига на стойността, от различните сектори и дисциплини, включително международните, когато е това е приложимо и не вреди на европейската конкурентоспособност; ясни условия за насърчаване на участието на МСП и за разпространение и използване на резултатите, по-специално от МСП, включително чрез организации посредници;

- г) Предварителна демонстрация на допълняемостта и насочеността на европейското партньорство, включително обща стратегическа визия за неговите цели. Тази визия включва по-специално:
- определяне на измерими очаквани продукти, резултати и въздействия в рамките на конкретен график, включително ключова икономическа и/или обществена стойност за Европа;
 - демонстрация на очакваните качествени и значими количествени ефекти на ливъридж, включително метод за измерване на ключовите показатели за качество;
 - подходи за гарантиране на гъвкавост в изпълнението и за приспособяване към променящите се нужди на политиката, обществото или пазара, или към новите научни постижения за повишаване на съгласуваността на политиките на регионално и национално равнище, както и на равнището на ЕС;
 - стратегия за оттегляне и мерки за постепенното прекратяване на участието в програмата.
- д) Предварителна демонстрация на дългосрочния ангажимент на партньорите, включително минимален дял на публичните и/или частните инвестиции.

В случай на институционализирано европейско партньорство финансовите вноски и/или вноските в натура от партньорите, различни от Съюза, ще бъдат равни на най-малко 50 % и може да достигнат до 75 % от общите поети бюджетни задължения на европейското партньорство. За всяко институционализирано европейско партньорство част от приноса от страна на партньорите, различни от Съюза, ще бъде под формата на финансови вноски. За партньори, различни от Съюза и участващите държави, финансовите вноски следва да бъдат насочени на първо място към покриване на разходите, свързани с неконкурентни дейности.

2) Изпълнение:

- а) Системен подход, който гарантира активното участие на държавите членки на ранен етап и постигането на очакваните въздействия на европейското партньорство чрез гъвкаво прилагане на съвместни действия с висока европейска добавена стойност също излизащи извън рамките на съвместни покани за предложения за научноизследователски и иновационни дейности, включително свързаните с възприемането от пазара, нормативната уредба и политиката.

- б) Подходящи мерки, които гарантират непрекъснато отворения характер на инициативата и прозрачността при изпълнението, особено за определяне на приоритетите и за участие в поканите за предложения, видимо присъствие на Съюза, комуникационни и информационни мерки, разпространение и използване на резултатите, включително ясна стратегия за свободен достъп/потребителска стратегия по веригата на стойността; подходящи мерки за насърчаване на участието на МСП и за информиране на МСП.
- в) Координация и/или съвместни дейности с други съответни инициативи в областта на научните изследвания и иновациите, които гарантират ефективно взаимодействие, наред с останалото за преодоляване на възможните препятствия пред изпълнението на национално равнище и за повишаване на ефективното използване на разходите.
- г) Ангажименти, по-специално за финансовите вноски, от всеки партньор в съответствие с националните разпоредби през целия срок на действие на инициативата.
- д) В случай на институционализирано европейско партньорство, достъп на Комисията и на всяка участваща държава, която съфинансира съответното действие, до резултатите и до друга информация, свързана с действието, за целите на разработването, изпълнението и мониторинга на политиките или програмите на Съюза.

3) Мониторинг:

- а) Система за мониторинг в съответствие с изискванията, определени в член 45, с цел проследяване на напредъка в осъществяването на конкретните цели на политиката, резултати и ключови показатели за качество на изпълнението, които позволяват текуща оценка на постиженията, въздействието и потенциалните нужди от коригиращи мерки;
- б) Периодично целенасочено докладване на количествените и качествените ефекти на ливъридж, включително по отношение на финансовите вноски и вноските в натура, за които са поети ангажименти или които са действително предоставени, видимостта и мястото в международен контекст, както и въздействието върху свързаните с научните изследвания и иновациите рискове на инвестициите от частния сектор;
- в) Подробна информация за процеса на оценяване и за резултатите от него при покани за предложения в рамките на партньорства, която се предоставя своевременно за ползване в достъпна обща електронна база данни.

4) Оценка, постепенно прекратяване и подновяване:

- а) Оценка на въздействията, постигнати на съюзно и национално равнище във връзка с определените цели и ключови показатели за качество на изпълнението, която се използва за посочената в член 47 оценка на програмата, включително оценка на най-ефективния начин на интервенция чрез политиката за евентуално бъдещо действие; и мястото на евентуалното подновяване на дадено европейско партньорство в общия контекст на европейските партньорства и неговите приоритети във връзка с политиката в тясно съгласуване с държавите членки.
- б) При липса на подновяване, подходящи мерки, осигуряващи постепенното прекратяване на финансирането от рамковата програма в съответствие с предварително договорените условия и срокове с ангажираните партньори, без да се засяга възможността за продължаване на транснационалното финансиране по линия на национални програми или други програми на Съюза и без да се засягат частните инвестиции.

ПРИЛОЖЕНИЕ IV

ПОЛЕЗНИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ С ДРУГИ ПРОГРАМИ

- [1. Полезните взаимодействия с Европейския фонд за гарантиране на земеделието и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (обща селскостопанска политика — ОСП) ще гарантират, че:
- а) потребностите от научни изследвания и иновации на селскостопанския сектор и селските райони в ЕС се определят по-специално в рамките на Европейското партньорство за иновации „Селскостопанска производителност и устойчивост“³⁰ и се отразяват в процеса на стратегическо планиране на научните изследвания и иновациите по програмата, както и в работните програми;
 - б) ОСП използва по най-добър начин резултатите от научните изследвания и иновациите и насърчава използването, прилагането и внедряването на новаторски решения, включително произтичащи от проекти, които са финансирани по линия на рамковите програми за научни изследвания и иновации и от Европейското партньорство за иновации „Селскостопанска производителност и устойчивост“;
 - в) ЕЗФРСР подпомага възприемането и разпространението на знания и решения, които произтичат от резултатите от програмата и водят до по-динамичен селскостопански сектор и до нови възможности за развитие на селските райони.
2. Полезните взаимодействия с Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР) ще гарантират, че:
- а) програмата и ЕФМДР са взаимосвързани до голяма степен, тъй като потребностите на ЕС от научни изследвания и иновации в областта на мореплаването и морската политика се реализират посредством процеса на стратегическо планиране на научните изследвания и иновациите в рамките на програмата;

³⁰ Съобщение на Комисията до Европейския парламент и до Съвета относно Европейското партньорство за иновации „Селскостопанска производителност и устойчивост“ (COM(2012) 79 final).

- б) ЕФМДР подкрепя разгръщането на нови технологии и новаторски продукти, процеси и услуги, и по-специално тези, които произтичат от програмата в областта на мореплаването и морската политика; ЕФМДР също така насърчава събирането на теренни данни, а чрез тяхната обработка се разпространяват съответните действия, подпомагани по линия на програмата, което от своя страна допринася за изпълнението на общата политика в областта на рибарството, морската политика на ЕС и международното управление на океаните.
3. Полезните взаимодействия с Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) ще гарантират, че:
- а) механизмите за комбинирано финансиране по линия на ЕФРР и програмата се използват за подпомагане на дейности, осигуряващи връзка между стратегиите за интелигентна специализация и международните високи постижения в областта на научните изследвания и иновациите, в т.ч. съвместни трансрегионални/транснационални програми и общоевропейски научноизследователски инфраструктури, с цел укрепване на европейското научноизследователско пространство;
- б) ЕФРР се съсредоточава, наред с другото, върху развитието и укрепването на регионалните и местните научноизследователски и иновационни екосистеми и трансформацията на промишлеността, включително подкрепата за възприемането на резултатите и разгръщането на нови технологии и новаторски решения от рамковите програми за научни изследвания и иновации чрез ЕФРР.
4. Полезните взаимодействия с Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) ще гарантират, че:
- а) чрез национални или регионални програми ЕСФ+ може да включи и да разпространява за широко използване иновативни учебни планове, подкрепяни от програмата, за да се предоставят на хората умения и компетентности, необходими за работните места в бъдеще;
- б) мерките за допълнително финансиране по линия на ЕСФ+ може да се използват в подкрепа на дейности за насърчаване на развитието на човешкия капитал в областта на научните изследвания и иновациите с цел укрепване на европейското научноизследователско пространство;

- в) направление „Здравеопазване“ на ЕСФ+ включва иновативни технологии и нови бизнес модели и решения, по-специално произтичащи от програмите, с цел допринасяне за постигането на иновативни, ефикасни и устойчиви здравни системи на държавите членки и улесняване на достъпа до по-качествено и по-безопасно здравно обслужване за гражданите на Европа.

5. Полезните взаимодействия с Механизма за свързване на Европа (MCE) ще гарантират, че:

- а) нуждите от научни изследвания и иновации в областта на транспорта, енергетиката и в цифровия сектор в ЕС се определят и отразяват в процеса на стратегическо планиране на научните изследвания и иновациите в рамките на програмата;
- б) в рамките на MCE се подкрепя широкомащабното разгръщане и внедряване на иновативни технологии и решения в областта на транспорта, енергетиката и цифровата физическа инфраструктура, и по-специално такива, които произтичат от рамковите програми за научни изследвания и иновации;
- в) обменът на информация и данни между рамковата програма и проекти по линия на MCE ще бъде улеснен — например чрез изтъкване на технологии от рамковата програма с висока пазарна готовност, които могат да се разгърнат още повече чрез Механизма за свързване на Европа.

6. Полезните взаимодействия с Програмата за цифрови технологии в Европа ще гарантират, че:

- а) като се има предвид, че няколко тематични области, обхванати от програмата и от Програмата за цифрови технологии в Европа, се доближават, видът на действията, които ще бъдат подпомагани, очакваните от тях крайни продукти и тяхната логика на интервенция са различни и се допълват взаимно;

- б) нуждите от научни изследвания и иновации, свързани с цифровите аспекти, се определят и отразяват в стратегическите планове за научни изследвания и иновации в рамките на програмата; това включва научни изследвания и иновации в областта на високопроизводителните изчислителни технологии, изкуствения интелект, киберсигурността, съчетаването на цифровите технологии с други базови технологии и нетехнологични иновации; подкрепя за разрастването на дружествата, които въвеждат водещи до пробив иновации (много от които ще съчетават цифрови и физически технологии); интегриране на цифровите технологии във всички компоненти на стълба „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на промишлеността“; както и подкрепя за цифровите научноизследователски инфраструктури;
- в) Програмата за цифрови технологии в Европа се съсредоточава върху широкомащабен цифров капацитет и изграждане на инфраструктура във високопроизводителните изчислителни технологии, изкуствения интелект, киберсигурността и специализираните умения в областта на цифровите технологии и има за цел широкото възприемане и внедряване в цяла Европа на важни съществуващи или изпитани иновативни цифрови решения в рамките на ЕС в области от обществен интерес (като например здравеопазването, публичната администрация, правосъдието и образованието) или при пазарна неефективност (като например цифровизация на предприятията и особено на малките и средните предприятия); Програмата за цифрови технологии в Европа се изпълнява главно чрез координирани и стратегически инвестиции с държавите членки (по-специално чрез съвместни обществени поръчки) в цифров капацитет, който да се споделя в цяла Европа и в действията на равнище ЕС в подкрепа на оперативната съвместимост и стандартизацията като част от развитието на цифровия единен пазар;
- г) капацитетът и инфраструктурата на Програмата за цифрови технологии в Европа се предоставят на разположение на научноизследователската и иновационната общност, включително за подпомагани по линия на програмата дейности, които включват изпитвания, експерименти и демонстрационни дейности във всички сектори и дисциплини;
- д) новите цифрови технологии, разработени в рамките на програмата, постепенно ще бъдат възприети и внедрени от Програмата за цифрови технологии в Европа;
- е) инициативите на програмата за разработване на учебни планове за придобиване на умения и компетенции, включително за тези, които са предоставени на центровете за съвместно ползване на общността за знание и иновации „Цифрова сфера“ към Европейския институт за иновации и технологии, се допълват от изграждането на капацитет от специализирани умения в областта на цифровите технологии, с подкрепата по линия на Програмата за цифрови технологии в Европа;

- ж) стабилните механизми за координация за стратегическо програмиране и оперативните процедури за двете програми са съгласувани помежду си и техните управленски структури включват съответните служби на Комисията, както и други лица, засегнати от различните части на съответните програми.

7. Полезните взаимодействия с Програмата за единния пазар ще гарантират, че:

- а) Програмата за единния пазар е насочена към преодоляване на проблеми, свързани с пазарната неефективност, която засяга малките и средните предприятия, и ще насърчава предприемачеството, създаването на предприятия и техния растеж. Програмата за единния пазар и действията на бъдещия Европейски съвет по иновациите изцяло се допълват взаимно по отношение на иновативните предприятия, както и в областта на услугите за подпомагане на МСП, по-специално там, където пазарът не предоставя надеждно финансиране;
- б) мрежата „Enterprise Europe“ може да служи, като други съществуващи структури за подкрепа на МСП (напр. национални центрове за контакт, агенции за иновации), за предоставяне на услуги за подкрепа в рамките на Европейския съвет по иновациите.

8. Полезните взаимодействия с Програмата за околната среда и действията по климата (LIFE), ще гарантират, че:

Потребностите от научни изследвания и иновации с цел справяне с екологичните, климатичните и енергийните предизвикателства в ЕС се определят и отразяват в процеса на стратегическо планиране на научните изследвания и иновациите в рамките на програмата. LIFE ще продължи да действа като катализатор за прилагането на политиката и законодателството на ЕС в областта на околната среда, климата и енергетиката, включително чрез възприемане и прилагане на резултатите от научните изследвания и иновациите по програмата, и ще подпомага тяхното внедряване в национален и (между)регионален мащаб, когато това може да помогне за решаване на проблемите в областта на околната среда, климата и прехода към чиста енергия. По-специално, LIFE ще продължи да стимулира полезните взаимодействия с програмата чрез отпускането на премия в хода на оценката за предложения, които включват използването на резултатите от програмата. Стандартните проекти по LIFE ще подпомогнат разработването, изпитването или демонстрирането на подходящи технологии или методики за прилагането на политиката на ЕС в областта на околната среда и климата, които впоследствие да могат да бъдат внедрени в широк мащаб и които са финансирани от други източници, включително по линия на програмата. Европейският съвет по иновациите в рамките на програмата може да осигурява подкрепа за разширяването на мащаба и пускането на пазара на нови водещи до пробив идеи, които могат да произтичат от изпълнението на проекти по програма LIFE.

9. Полезните взаимодействия с програма „Еразъм“ ще гарантират, че:

- а) комбинираните ресурси от програмата и от програма „Еразъм“ се използват за подпомагане на дейности, насочени към укрепване и модернизиране на европейските висши учебни заведения. Програмата ще допълва подкрепата от програма „Еразъм“ за инициативата за европейските университети, и по-специално нейната научноизследователска част, в рамките на разработването на нови съвместни и интегрирани дългосрочни и устойчиви стратегии за образование и научни изследвания и иновации, основани на трансдисциплинарни и междусекторни подходи за превръщане на триъгълника на знанията в реалност и даване на импулс на икономическия растеж;

- б) програмата и програма „Еразъм“ ще засилят интеграцията на образованието и научноизследователската дейност чрез улесняване на висшите учебни заведения при формулирането и създаването на общи образователни, научноизследователски и иновационни стратегии, обезпечаване на преподаването с информация за най-новите открития и практики в научните изследвания за предлагане на по-активен опит в научните изследвания за всички студенти и кадри в областта на висшето образование, и по-специално изследователите, и подкрепа на други дейности, които интегрират висшето образование, научните изследвания и иновациите.

10. Полезните взаимодействия с Европейската космическа програма ще гарантират, че:

- а) нуждите от научни изследвания и иновации в свързаните с космическото пространство сектори нагоре и надолу по веригата в рамките на ЕС се определят и отразяват в процеса на стратегическо планиране на научните изследвания и иновациите в рамките на програмата; когато е целесъобразно, действията, свързани с научни изследвания в областта на космическото пространство и осъществявани по линия на „Хоризонт Европа“, по отношение на поръчките и на допустимостта на субектите се изпълняват в съответствие с разпоредбите на Космическа програма, когато е целесъобразно;
- б) данните и услугите в областта на космическото пространство, предоставени като обществено благо от Европейската космическа програма, се използват за разработване на водещи до пробиви решения чрез научноизследователска дейност и иновации, включително в Рамковата програма, по-специално за устойчиви храни и природни ресурси, наблюдение на климата, интелигентни градове, автоматизирани превозни средства, сигурност, справяне с бедствия;
- в) услугите за достъп до данни и информация по програма „Коперник“ допринасят за Европейския облак за отворена наука, като по този начин се улеснява достъпът до данни по „Коперник“ за научни работници и изследователи; научноизследователските инфраструктури, по-специално мрежи за наблюдение *in situ*, представляват основни елементи от инфраструктурата за наблюдение *in situ*, позволяващи услуги по програма „Коперник“, и в резултат на това се ползват от информацията, създадена от услугите по програма „Коперник“.

11. Полезните взаимодействия с Инструмента за съседство, развитие и международно сътрудничество (наричан по-долу за краткост „Външният инструмент“) ще гарантират, че научноизследователските и иновационните дейности на програмата с участието на трети държави и целенасочените действия за международно сътрудничество се стремят към съответствие и съгласуваност с успоредни действия, насочени към възприемане от пазара и изграждане на капацитет в рамките на направления на Външния инструмент, въз основа на съвместно определяне на нуждите и областите на интервенция, съвместно в процеса на стратегическо планиране на научните изследвания и иновациите в рамките на програмата.
12. Полезните взаимодействия с фонд „Вътрешна сигурност“ и с инструмента за управление на границите като част от Фонда за интегрирано управление на границите ще гарантират, че:
- а) нуждите от научни изследвания и иновации в сферата на сигурността и интегрираното управление на границите се определят и отразяват в процеса на стратегическо планиране на научните изследвания и иновациите в рамките на програмата;
 - б) фонд „Вътрешна сигурност“ и Фондът за интегрирано управление на границите подпомагат внедряването на нови иновативни технологии и решения, и по-специално тези, които произтичат от рамковите програми за научни изследвания и иновации в областта на научноизследователската и иновационна дейност по сигурността.
13. Полезните взаимодействия с фонда InvestEU ще гарантират, че:
- а) програмата, чрез собствения си бюджет, осигурява смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ и на ЕСИ за новатори, които се характеризират с високо равнище на риск и за които пазарът не предоставя съответното надеждно и устойчиво финансиране, като в същото време предвижда подходяща координация в подкрепа на ефективното изпълнение и управление на частното финансиране като част от смесеното финансиране чрез фондове и посредници, подпомагани по линия на InvestEU;
 - б) финансовите инструменти за научни изследвания и иновации и за МСП са групирани заедно във фонд InvestEU, по-конкретно чрез специален тематичен компонент за научни изследвания и иновации, както и чрез продукти, внедрявани в рамките на предназначения за иновационни дружества компонент на МСП, като по този начин се спомага и за постигане на целите на програмата.

14. Полезните взаимодействия с Фонда за иновации в рамките на Схемата за търговия с емисии („Фонд за иновации“) ще гарантират, че:
- а) Фондът за иновации е предназначен специално за иновации в областта на нисковъглеродните технологии и процеси, включително безопасно за околната среда улавяне и използване на въглерод, което има значителен принос за смекчаване на последиците от изменението на климата, както и продукти — заместители на продукти с високи въглеродни емисии, и за съдействие за стимулирането на изграждането и експлоатацията на проекти, насочени към екологично безопасно улавяне и съхранение на CO₂ в геоложки обекти, както и за иновационни възобновяеми енергийни източници и технологии за съхранение на енергия;
 - б) програмата ще финансира разработването и демонстрирането на технологии, които могат да допринесат за изпълнението на целите на ЕС за декарбонизация и за трансформация на енергетиката и промишлеността, особено в рамките на нейния стълб II;
 - в) Фондът за иновации може, в зависимост от изпълнението на критериите за подбор и за отпускане на средства, да подпомага етапа на демонстрация на допустими проекти, които може да са получили подпомагане по линия на рамковите програми за научни изследвания и иновации.
15. Полезните взаимодействия с Програмата за научни изследвания и обучение на Европейската общност за атомна енергия (Евратом) ще гарантират, че:
- а) програмата и Програмата за научни изследвания и обучение на Евратом разработват комплексни действия в подкрепа на образованието и обучението (включително действията „Мария Склодовска-Кюри“) с цел поддържане и развитие на подходящи умения в Европа;
 - б) програмата и Програмата за научни изследвания и обучение на Евратом разработват съвместни научноизследователски дейности с акцент върху хоризонталните аспекти на безопасното и сигурно използване на неядрени приложения на йонизиращи лъчения в области като медицината, промишлеността, селското стопанство, космическото пространство, изменението на климата, сигурността и готовността за аварийни ситуации, както и принос за ядрената наука.
16. Полезните взаимодействия с Европейския фонд за отбрана ще бъдат от полза за гражданските научни изследвания и научните изследвания в областта на отбраната. Изключва се ненужното дублиране.]

ПРИЛОЖЕНИЕ V

КЛЮЧОВИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ПЪТИЩАТА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Пътищата на въздействие и свързаните с тях ключови показатели определят структурата на мониторинга на Рамковата програма (РП) при постигането на нейните цели. Пътищата на въздействие са съобразени с времето: те правят разграничение между краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план, в това число и извън срока на действие на програмата. Показателите за пътищата на въздействие служат като показатели за докладване относно напредъка по всеки вид въздействие на научните изследвания и иновациите на равнище РП. Тези показатели се съставят с помощта на качествени и количествени методологии. Отделните части на програмата ще допринесат за тези показатели в различна степен и чрез различни механизми. Когато е целесъобразно, за мониторинг на отделни части от програмата могат да се използват допълнителни показатели.

Микроданните зад ключовите показатели за пътищата на въздействие ще се събират за всички части на програмата и за всички механизми за постигане на резултати, по централно управляван и хармонизиран начин и в подходяща степен на детайлност с минимална отчетна тежест по отношение на бенефициерите.

В допълнение към ключовите показатели за пътищата на въздействие и отвъд тяхното приложение се събират също данни за изпълнението и управлението на програмата, като тези данни се докладват в близко до реалното време, включително наблюдението на връзките на сътрудничество и данните от анализите на мрежите. Това ще включва, наред с останалото, данни за предложения, приложения, участия и проекти; кандидати и участници (включително вида на организацията, напр. МСП, държава, пол, роля в проекта, научна дисциплина/сектор, вкл. социалните и хуманитарните науки); и принос за постигане на целите на Съюза, свързани с климата.

Показатели за пътищата на въздействие в научната сфера

Очаква се програмата да окаже научно въздействие чрез създаването на висококачествени нови знания, укрепване на човешкия капитал в научноизследователската дейност и иновациите, както и насърчаване на разпространението на знания и отворена наука.

Напредъкът в това отношение ще се следи чрез непреки показатели, определени по следните три ключови аспекта на пътищата на въздействие.

Към въздействие в научната сфера	Краткосрочни	Средносрочни	Дългосрочни
Създаване на висококачествени нови знания	Публикации — брой рецензирани научни публикации на РП	Цитати — претеглен за съответната област индекс на цитиране на рецензирани научни публикации на РП	Научни изследвания на световно равнище — брой и дял на рецензираните научни публикации от проекти по РП, които имат основен принос към научни области
Укрепване на човешкия капитал в научните изследвания и иновациите	Умения — брой участници в дейности за повишаване на уменията на научните изследователи (обучение, менторство/коучинг, мобилност и достъп до научноизследователски инфраструктури) в проекти по РП	Кариери — брой и дял на усъвършенствалите уменията си изследователи по РП с повишено лично въздействие в тяхната област на научни изследвания и иновации	Условия на труд — брой и дял на усъвършенствалите уменията си изследователи по линия на РП с подобрени условия на труд
Насърчаване на разпространението на знания и отворена наука	Споделени знания — дял на крайните продукти от научните изследвания (свободно достъпни данни/публикации/софтуер и др.), споделяни чрез отворени инфраструктури на знанието	Разпространение на знанията — дял на свободно достъпни активно използвани/цитирани крайни продукти от научните изследвания по линия на РП	Нови Сътрудничества — дял на бенефициерите по линия на РП, които са разработили нови трансдисциплинарни/междоотраслови сътрудничества с потребителите на своите свободно достъпни крайни продукти от научноизследователска и иновационна дейност по линия на РП

Показатели за пътищата на въздействие в обществената сфера

Очаква се програмата да окаже обществено въздействие, като насочва научните изследвания и иновациите към изпълнение на приоритетите на политиката на ЕС, както и към намирането на решение за световните предизвикателства, включително ЦУР, в съответствие с принципите на Програмата до 2030 г. и Парижкото споразумение, като принася ползи и резултати чрез мисии за научни изследвания и иновации и като засилва възприемането на иновациите в обществото. Напредъкът в това отношение ще се следи чрез непреки показатели, определени по следните три ключови аспекта на пътищата на въздействие.

Към въздействие в обществената сфера	Краткосрочни	Средносрочни	Дългосрочни
Изпълнение на приоритетите на политиката на ЕС чрез научни изследвания и иновации	Крайни продукти — брой и дял на крайните продукти, насочени към изпълнение на приоритетите на политиката на ЕС и към намиране на решение за глобалните предизвикателства (включително действия във връзка с изменението на климата и ЦУР) (многомерни: за всеки набелязан приоритет)	Решения — брой и дял на иновациите и на резултатите от научни изследвания, които са насочени към изпълнение на приоритетите на политиката на ЕС и към намиране на решение за глобалните предизвикателства (включително действия във връзка с изменението на климата и ЦУР) (многомерни: за всеки набелязан приоритет)	Ползи — обобщени данни за очакваните въздействия от използването на финансирани по линия на РП резултати върху изпълнението на конкретни приоритети на политиката на ЕС и намирането на решение за глобалните предизвикателства (включително действия във връзка с изменението на климата и ЦУР), включително принос към политическия и законодателния цикъл (многомерни: за всеки набелязан приоритет)
Осигуряване на ползи и въздействие чрез мисии за научни изследвания и иновации	Крайни продукти от мисии за научни изследвания и иновации — крайни продукти от конкретни мисии за научни изследвания и иновации (многомерни: за всяка набелязана мисия)	Резултати от мисии за научни изследвания и иновации — резултати от конкретни мисии за научни изследвания и иновации (многомерни: за всяка набелязана мисия)	Постигнати цели на мисии за научни изследвания и иновации — постигнати цели по конкретни мисии за научноизследователска и развойна дейност (многомерни: за всяка набелязана мисия)
Засилване на възприемането на иновациите от обществото	Съвместно създаване — брой и дял на проектите по линия на РП, в които гражданите на ЕС и крайните потребители допринасят за съвместно създаване на съдържание на научни изследвания и иновации	Участие — брой и дял на субектите — бенефициери по линия на РП, с механизми за участие на гражданите и крайните потребители след приключване на проекта по линия на РП	Обществено възприемане на НИРД — възприемане и популяризиране на резултати от съвместно създадени научни резултати и новаторски решения на РП

Показатели за пътищата на въздействие в сферата на технологиите/икономиката

Очаква се програмата да окаже технологично/икономическо въздействие, като повлияе върху създаването и растежа на предприятията, създаването на преки и непреки работни места, както и чрез мобилизиране на инвестиции за научни изследвания и иновации. Напредъкът в това отношение ще се следи чрез непреки показатели, определени по следните три ключови аспекта на пътищата на въздействие.

Към технологично/икономическо въздействие	Краткосрочни	Средносрочни	Дългосрочни
Генериране на растеж, основан на иновациите	<u>Иновативни крайни продукти</u> — брой иновативни продукти, процеси или методи по линия на РП (по вид на иновациите) и заявления за права върху интелектуална собственост (ПИС)	<u>Иновации</u> — брой на иновациите от проектите на РП (по вид на иновациите), включително от присъдените ПИС	<u>Икономически растеж</u> — създаване, растеж и пазарни дялове на дружествата, които са разработили иновации, финансирани по линия на РП
Създаване на повече и по-качествени работни места	<u>Подкрепа на заетостта</u> — брой създадени работни места в еквивалент на пълно работно време и запазени работни места в субектите — бенефициери по проекти по РП (по вид работно място)	<u>Запазени работни места</u> — увеличаване на работните места в еквивалент на пълно работно време в субектите бенефициери след изпълнение на проекта по РП (по вид работни места)	<u>Обща заетост</u> — брой пряко и непряко създадени или запазени работни места поради разпространението на резултатите от РП (по вид работно място)
Мобилизиране на инвестиции в научни изследвания и иновации	<u>Съвместни инвестиции</u> — размер на публичните и частните инвестиции, мобилизирани с първоначалната инвестиция по линия на РП	<u>Разрастване</u> — размер на публичните и частните инвестиции, мобилизирани за използване или увеличаване на резултатите по линия на РП	<u>Принос към целта за 3%</u> — напредък на ЕС към целта за 3% от БВП вследствие на РП